

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis discernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Capvt IV. De Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

illud mutare in Confirmatione, quæ scilicet est completum & perfectio Baptismi. Addit etiam Episcopus non debere alienis diocesanis absque proprii Episcopi consensu Confirmationis Sacramentum administrare nisi ferè invaluerit contraria consuetudo, de qua nullus Episcopus conqueratur.

CAPVT QVARTVM.

De Sanctissimo Eucharistia Sacramentum

SECTIO I.

Quo nomine sanctissimum hoc Sacramentum nuncupetur.

CVM in sanctissimo hoc Sacramento mirabilis suorum memoriam fecerit Dominus (ut ostendit pronuntiavit Propheta regius *Psal. 110*) illic non modo sapientia ac scientia, sed & potentia, misericordia, charitatis, ac reliquarum divinarum perfectionum thesauros omnes recondiderit; mirum est, si nullum singulare nomen excogitari poterit quod excellentiam illius infinitam exprimeret; sed varietas & diversa vocabula passim à SS. Patribus adhibita referantur, quibus tanti mysterij dignitas utcumque adhiberetur.

Aliquando enim vocatur *Sacramentum corporis & sanguinis Christi* ex S. August. lib. 3. de Trinit. cap. 4. ipsa re quam in se continet. Aliquando *Sacramentum carnis*, à loco in quo conficitur ex eodem Sancto Augustino Epist. 30. Aliquando *Sacramentum fidelium*, ab ijs qui in gratia institutum est, ex sancto Augustino Serm. de verb. Apostoli cap. 1. Aliquando *Panis supersubstantialis*, ex S. Cypr. lib. de cœna Domini; *Panis*, ob acciden-

cidentia exteriora quibus tegitur, *super substantialis*, propter Divinam vivificamque virtutem quæ ipsi inest. Aliquando *Communio*, propter unionem perfectam & ineffabilem, quam inter Christum Dominum ut caput, & Ecclesiæ fideles ut eius membra efficit, ex S. Damasc. lib. 4. *Orthod. fidei. cap. 14.* Aliquando *Sacra Synaxis*, propter religiosum fidelium conventum in solemnibus Sacramenti celebratione fieri solitum ex eodem S. Damasc. *ibid.* Aliquando *viaticum*, eò quòd illius virtute in hujus vitæ peregrinatione, & præsertim in ultimo ad æternitatem transitu sustentamur, ut in Concil. Niceno 1. can. 13.

Sed præ cæteris usitatissimum in Ecclesia est nomen *Eucharistia*, quod significat bonam gratiam vel gratiarum actionem, idque aptissimè ad designandum nos in hoc Sacramento gratias uberrimas, imo ipsarum gratiarum fontem in nobis recipere, & per idem Sacramentum acceptissimas Deo gratias posse referre, ut dicitur in *Cathec. Rom. p. 2. c. 4.*

Sive igitur *Eucharistia*, sive quovis alio nomine ex iis quæ suprà explicata sunt, appelletur, intelligitur Sacramentum illud, quod à Christo Domino in cœna ultima institutum est, in quo sub speciebus panis & vini verè, realiter, ac substantialiter ejusdem Christi corpus & sanguis continetur, ut in Conc. Trid. Sess. 13. cap. 1. & 2. expressè definitum est: quod plenius constabit ex iis quæ sectionibus sequentibus dicenda sunt.

SECTIO II.

In quo propriè consistat *Eucharistia Sacramentum*,

SUPPONIMVS tanquam certum ex fide, *Eucharistia* esse verè & propriè dictum Sacramentum à Christo Domino institutum: quod nullus negavit Hæreticorum, qui Sacramenta aliqua novæ legis agnoverunt. Et hæc veritas non modo in Concil. Trid. sup. sed etiam

tiam in Concil. Carthag. 3. can. 29. in Concil. Lateran. firmiter de Sum. Trin. & in Concil. Florent. in decret. definita est.

Hoc præsupposito, quaeritur in quo proprie consistat hoc Eucharistiæ Sacramentum? Cum verò quatuor species in illo spectari possint, scilicet consecratio, corpus & sanguis Christi, species consecratae, & usus sive sumptio Sacramenti; ex quibus primum, & quartum in aliis ne aliqua transeunte consistunt; secundum verò & tertium in re permanente: hæretici huius temporis contendunt hoc Sacramentum non in re permanente, sed in actione transeunte consistere. Calvinus quidem in illius usu & sumptione; Kemnitius autem tum in sumptione tum etiam in consecratione ipsius, ut videri potest apud Bellarminum. Lib. 4. de Euchar.

Huic errori opposita est Catholicae fidei veritas, quæ docet Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in re permanente consistere; & sic corpus Christi Dominum post verba consecrationis præsertim realiter existens sub speciebus panis, esse verè & proprie Sacramentum; si immutatur, sive in sacratio servetur; sive ad ægros aut aliam causam publice deferatur. Ita expressè definitum est in Concil. Trident. Sess. 13. cap. 5. & 6. & c. 11. 4. & 7. & approbatur fusè à Bellarmino lib. 4. de Euch. cap. 4. ex antiquissimo ritu servandi Sacramentum Eucharistiæ, eam cum honore & reverentia ad ægros deferendi, qui per in Ecclesia fuit religiosissimè observatus.

Cum igitur ex fide constat, Sacramentum hoc in re permanente consistere; dubitatur inter doctores, num in solo Christi corpore sub speciebus contento, num in utroque speciebus, num in utroque simul Sacramenti huius proprie consistat.

Vera & ab omnibus communiter recepta est illorum sententia, qui dicunt consistere, tam in speciebus consecratis, quam in Christi corpore & sanguine sub iisdem speciebus; proindeque Sacramentum Eucharistiæ esse verè quod compositum ex speciebus consecratis, & corpore

ac sanguine Christi Domini. Ita S. Doctor In 4. d. 8. q. 2. ad 1. quæst. 1. a. 1. ad 2. cui communiter alii Theologi subscribunt: & probatur ex cap. *Hoc est de consecr. dist. 2. ubi dicitur hoc Sacramentum, constare duobus; visibili elementorum specie, & invisibili Christi carne & sanguine; veluti persona Christi constat ex Deo & homine.* Deinde ex eo quod Cone. Trid. Sess. 13. cap. 1. dicit in Eucharistia Sacramento verè contineri Corpus & Sanguinem Christi. Vnde inferetur aliquid aliud ab ipso Christi corpore & sanguine ad rationem Sacramenti pertinere, nimirum species & accidentia sub quibus continetur.

Ex dictis colligitur Sacramentum Eucharistia ab aliis sex Sacramentis in eo præsertim differre; quod alia Sacramenta in actione aliqua transeunte consistant, scilicet in applicatione formæ ad materiam; nec proinde existant nisi cum actu conferuntur & suscipiuntur: at verò Sacramentum Eucharistia in re aliqua permanente consistit, ut explicatum est.

Sunt & aliæ inter Eucharistiam & alia Sacramenta differentia, quæ ex infra dicendis facile intelligentur, inter quas hæc minime prætermittenda est, quod Eucharistia Sacramentum sit omnium aliorum Sacramentorum Nobilissimum & Excellentissimum. Vnde S. Dionysius cap. 3. de Eccl. Hierar. dicit, *Ad hoc Sacramentum tanquam ad suum finem Sacramenta omnia alia ordinari: & in Catech. Rom. asseritur Hoc Sacramentum, quantum ad bonorum affluentiam, se habere ad reliqua, sicut se habet fons ad rivulos.*

SECTIO III.

Quanam sit materia Eucharistia conficienda.

Nomine materiæ in Sacramento Eucharistia intelligitur id, ex quo secundum Christi Domini institutionem conficitur ipsum Sacramentum; seu res illa quæ per verba Consecrationis in ipsius Christi Domini corpus & sanguinem convertenda est.

ER

Est autem certum ex fide, solum verum panem, solum verum vinum ex vite esse aptam & idoneam huius Sacramenti materiam. Id constat ex Sanctis Evangelii *S. Matth. 26. S. Marc. 14. S. Luc. 22.* qui unanimiter dicunt Christum Dominum in instituendo hoc Sacramentum panem & verum vinum habuisse, & postea præcipuisse discipulis suis, ut hoc facerent quod ipse fecerat proinde ut verum panem & verum vinum de vite ad Sacramentum hoc conficiendum assumerent. Id præsertim definitum habetur in Concil. Lateran. cap. *firmiter*, Concil. Florent. in decr. Eug. & in pluribus aliis Conciliis quorum canones fuscè citantur à Gratiano dist. 2. *Consecr.*

Cùm igitur id certum sit, ad maiorem tamen huius veritatis elucidationem observationes hinc aliquæ factæ sunt.

Prima est, solum panem ex frumento seu tritico confectum, esse sufficientem & aptam huius Sacramenti materiam. Ita S. Doctor & constat ex decr. Eug. in expressis verbis habetur, *Eucharistia materiam esse panem & vinum de vite.* Ex quo sequitur, panem ex horde avena, aut aliis similibus granis à tritico specie diversam non esse idoneam huius Sacramenti materiam; imò præcipit monet Isambertus ad q. 74. disp. 1. a. 4. panem ex siliginis confectum (vulgò *dain de segle*) non esse adhibendum ad conficiendam Eucharistiam: quamvis enim aliqui existimant siliginem specie non differre à tritico, quia tamen contrarium sentiunt aut saltem de ea re dubitant, & docet pro confectioe huius Sacramenti assumenda non esse materiam dubiam, sed tantum certam, qualis panis purè triticeus.

Quòd si panis fiat partim ex tritico, partim ex siliginis hordeo, vel aliis ejusmodi granis; tunc videndum erit grana illa specie à tritico diversa, in tam modica quantitate adhibita sint, ut panis secundum communem estimationem triticeus censeri possit; vel in tam magna quantitate talis minime censeatur: in primo casu erit materia

ciens consecrationis, in secundo non erit. Est tamen semper optimum & reverentia huic Sacramento debita convenientissimum, ut panis consecrandus ex puro tritico sine ulla granorum quorumvis admixtione conficiatur.

Secunda est, ad consecrationis validitatem requiri, ut panis ille triticeus sit coagmentatus ex aqua elementari, & calore ignis concoctus, non vero frigus aut elixus. Unde neque massa farinae nondum igne cocta, neque panis ille qui ex melle aut butyro esset coagmentatus, aut frigus, vel elixus (qui non jam panis sed potius placenta dici deberet) sufficiens huius Sacramenti materia esse censetur, ut pluribus probat Isamb. a. 6.

Tertia est, panem fermentatum ad validitatem huius Sacramenti sufficere; in decreto tamen Eugenii constitutum fuisse, ut quilibet sacerdos Eucharistiam in pane sive fermentato sive azymo conficiat, juxta consuetudinem Ecclesiae suae; unde sequitur sacerdotem Graecum in Graeca Ecclesia pane fermentato, Latinum vero in Ecclesia latina non nisi azymo uti debere: quod quidem praecipuum de pane azymo tantummodo ad conficiendam Eucharistiam in tota Ecclesia latina adhibendo aded strictè obligare asserit idem Isamb. a. 5. ut ne quidem in casu necessitatis existimet sacerdotem latinum in pane fermentato consecrare licitè posse; quod probat ex cap. finali extra. de celebrat. Missarum, ubi sacerdos (qui in pane fermentato consecraverat) punitur officii depositione & amissionem beneficii, quamvis excusatione necessitatis praetexeret.

Quarta est, in vino adhuc contento in uvis aut in vino seu liquore ex uvis nondum maturis expresso (quod Ligustica seu omphacium vocatur) consecrationem dominici sanguinis valide fieri non posse, sicut nec in aceto, aut vino decocto quod defrutum dicitur. Ita S. Th. & ratio in se est, quia haec omnia propriam vini rationem non habent, ut per se patet, & expressè declaratur in rubricis Missalis: ubi etiam dicitur quod, quamvis consecratio valide fiat

fiat in musto seu vino recenter ex uvis cum facibus
 presso, aut in vino acescenti non tamen pœnitus acido
 id tamen reverentia Sanctissimo huic Sacramento de
 ra repugnare, proindeq; sine gravi peccato fieri non
 se: quod etiam affirmat S. Doctor loco citato. a. 5. ad

De vino autem congelato, quamvis quidam Theologi
 gi existiment quamdiu congelatum remanet, non esse
 doneam consecrationis materiam: Sylvester tamen
 tus, & alii, quos citat & sequitur Suares Disp. 45. ai
 mant eiusmodi vinum congelatum valide consecrari
 posse; quamvis ad maiorem decentiam & scrupulo
 vitandos sit consultius (ut ibidem monet Suares)
 aliud vinum adhibere; vel vinum congelatum adhibere
 pannis calidis aut admoto igne liquefacere, ut sic
 venientiùs possit consecrari: quod quidem rubrica
 salis faciendum esse præscribunt, si post consecrationem
 vinum congeletur, ut à sacerdote celebrante sumi
 sit.

Quinta est, aquam vino permiscendam esse ante
 consecrationem; quod semper in Ecclesia observatum
 testantur SS. Patres, qui fuscè à Gratiano citantur de
 de consecr. idque ex professo probat S. Cyprianus
 63. ad Cæcilium; & præterea definitum habetur in
 Eug. & in Concil. Trid. sess. 22. can. 9.

Monet autem S. Doctor a. ult. aquam illam in maiori
 quantitate vino permiscendam esse, ita ut species
 non solvatur, sed potius ut ipsa aqua in vinum conve
 tur, & sic in vinum conversa consecratur.

Quæres an hæc permixtio aquæ sit de essentia con
 secrationis. Resp. non esse, sicut docet expresse Catech.
 cap. 4. ubi dicit sine tali permixtione Sacramentum
 stare posse; & in Conc. Trid. sess. 22. cap. 7. dicitur id ab
 clesia præceptum esse Sacerdotibus. Vnde sequitur,
 esse ex institutione divina necessarium.

Sexta denique est, materiam illam sive panis, sive
 Sacerdoti celebranti moraliter debere esse præsentem
 ita ut aliquo sensu, puta visu vel tactu deprehendi possit.

validè ab ipso consecratur. Ita ex communi Theologorum consensu Isamb. ad q. 74. disp. 1. a. 1. & constat ex verbis ipsius consecrationis, quæ materiam illam Sacerdoti consecranti præsentem esse significant, ut ex dictis sequenti sectione facilius intelligitur.

Hinc sequitur (ut idem Isamb. observat) quòd quando cumulus aliquis formularum seu hostiarum coram sacerdote in altari exponitur, possint omnes ab illo validè consecrari, quamvis nec videat nec tangat singulas: quia singula censentur illi moraliter præsentibus eo ipso, quo continentur in cumulo illo quem videt aut tangit: & similiter dicendum, si formulae illæ consecrandæ sint quidam sacerdoti proxima, sed velo aliquo coopertæ, aut pixide inclusæ; quia ratione sui continentis moraliter censentur esse præsentibus.

Requiritur præterea, ut materia non solum sit moraliter præsens, sed etiam ut per intentionem consecrantis sit determinata; id est, ut formam consecrationis profertendo intendat facere quod facit Ecclesia circa hanc determinatam materiam. Ita ex communi Doctorum consensu docet Isamb. a. 2. ex quo sequitur ut, si sacerdos coram se centum formulas habens, intendat solum consecrare quinquaginta, eas nullatenus designando aut determinando, tunc nullam illarum consecrare censetur; secus est si putans solummodo esse quinquaginta super cumulum illarum verba consecrationis; profert; tunc enim cum nullas excludat, censetur omnes velle consecrare: & quamvis in æstimatione numeri decipiatur, non tamen in intentione, quæ (ut supponimus) super cumulum illum sibi præsentem fertur.

Quare ad scrupulos devitandos tutius est, ut semper sacerdos consecrare intendat formulas omnes sibi appositas, quamvis earum numerum nesciat, illius enim primæ intentionis virtute consecrantur omnes, etiam si quando ipsius formæ verba profert, de illis actu non cogitet, sed ad eam quam præ manibus habet, solummodo attendat, ut monet idem Isamb. supra.

SECTIO

SECTIO IV:

*Quæ sit forma ad consecrandam Eucharisti-
requisita, & quis verus & proprius ver-
borum illius sensus.*

DOCET S. Thomas q. 78 a. 1. formam ad Sacramen-
hoc conficiendum requisitam in eo consistere,
cerdos eadem verba super materia panis ac vini pro-
quæ à Christo Domino illud instituentem, panemque
corpus suum ac vinum in sanguinem convertente pro-
sunt; nimirum super pane: *Hoc est corpus meum*; & su-
vino: *Hic est calix sanguinis mei, &c.* Quibus verbis
Ecclesiæ Romanæ consuetudine à S. Petro Apostolo
rivata (ut observat idem S. Doctor a. 2. ad 5.) interse-
hæc coniunctio, enim, quæ non est de formæ huius
cessitate, sed tantum ut verba ipsius consecrationis
liori sensu cum antecedentibus cohæreant.

Hæc autem doctrina expressis verbis traditur in
Eug. & in Catech. Rom. part. 2. cap. 4. & huic etiam
seripsent unanimiter SS. Patres, ut S. Greg. Nicen.
Catechet. cap. 37. ubi dicit quod *Panem sanctificaturus
bo (sicut dictum est) transmutatus nempe ab isto; hoc est
pus meum*, Tertull. lib. 4. cont. Marcionem, *Panem
quit, acceptum Christus fecit corpus suum dicendo
corpus meum*. Et S. Ambros. lib. 4. de Sacram. cap. 4.
secratio, inquit, fit verbis Domini: & ubi ventum est ut
ficiatur venerabile Sacramentum, iam non suis sermonibus
cerdos, sed Christi sermonibus utitur.

Confirmari potest eadem doctrina ex antiqua & gnifice
versali Ecclesiæ praxi, quæ statim post prolationem sup- Long
dictorum verborum ostendit venerabile Sacramentum opi
populo adorandum, ut videre est in Canone Missæ obse
quet

quem multis ante sæculis ab ipsa Ecclesia institutum esse declarat Concil. Trid. Sess. 22. cap. 4. Vnde sequi docet Gamachæus id q. 78. c. 1. hanc doctrinam esse de fide, nec in hæresi negari posse, qui etiam capite 2. observat non omnia verba, quæ in consecratione sanguinis proferrè solent, ad formæ substantiam pertinere, sed tantummodo ista: *hic est calix sanguinis mei*; alia verò quæ sequuntur, esse tantum de necessitate præcepti; proindeque absque gravi peccato omitti non posse; quamvis si omitterentur, nihilominus consecratio ipsius sanguinis validè conficeretur: quod etiam ante illum docuerunt Mag. sentent. Bonav. Albert. Alensis, Ioannes Major, & alii quos ibidem citat.

Quod spectat ad verum & proprium illorum consecrationis verborum sensum. Quæres 1. an debeant intelligi recitative tantum seu materialiter, an verò significative seu formaliter: seu an sacerdos verba illa proferat animo solum referendi verba ab ipso Christo in huius Sacramenti institutione usurpata; an etiam animo exercendi significationem illorum, & consecrandi seu convertendi panem & vinum in corpus & sanguinem eiusdem Christi.

Resp. cum S. Doctore utroq; modo proferri: recitative videm, ut constat ex his verbis canonis: *Qui pridie quam daretur, accepit, &c.* quibus sacerdos narrat, quid Christus Dominus in huius Sacramenti institutione fecerit, & dixerit. Proferri verò etiam significative præter S. Thomam docent Alensis, S. Bonav. Scotus & alii apud Suarem: & colligitur ex eo quod in Dec. Eug. declaratur sacerdotem in persona Christi loquentem hoc conficere Sacramentum; non loqueretur autem in persona Christi, si tantum arraret & recitaret id, quod dixit Christus.

Quæres 2. quid in illis verbis consecrationis proprie significet pronomen *Hoc & hic*.

Longum & superfluum esset, referre omnes hæreticentiam opiniones de significatione pronominis illius, nam Misat observat Gregorius à Valentis, octoginta & amplius inter-

interpretationes absurdissima & falsissima in eorum
 ris reperiuntur. Varia quoque sunt Doctorum Catho-
 ricorum explicationes, qui tamen in eo ab hæreticis se qui, il-
 ferunt, quod hi licet inter se divisi & male cohzrendum,
 convenient nihilominus in reiicienda & deneganda
 substantiatione panis & vini in Christi corpus & sanctione
 nem; illi vero eam constantè asserant, imò tanquam
 de credendam supponant. Omissis igitur etiam vanis
 sacris a
 lis Catholicorum interpretationibus, omnium certè verbo
 videtur esse illa, quam assert S. Doctor nimirum per
 nomen, *Hoc vel hic*, nihil demonstrari, quod sit eo tenet & pro-
 re quo profertur, sed id, quod est in fine prolationis
 formæ, prædictamque locutionem intelligendam esse
 ultimum in fine prolationis verborum.

Hæc autem S. Doctoris explicatio duplici modo
 ligi potest: prior est, ut pronomen illud accipiatur
 stantive saltem in forma consecrationis panis & per
 significetur substantia corporis Christi (quæ erit sub
 eibus panis in fine prolationis formæ) confusè
 eo pronomine designata; & per prædicatum huius
 ciationis distinctius expressa. Posterior modus, quæ
 entur Ioannes Major in 4. dist. 8. q. unica & Maldon
 in cap. 26. S. Matth. est, ut prædictum pronomen
 adiectivè, ac proinde ut eodem modo hæc Christi
 intelligantur: *Hoc est corpus meum*; atque si quis
 est *Thesaurus meus*; & sicut etiam Pater cælestis de
 Christo Domino dixit, *Hic est filius meus dilectus*; quæ
 steriori sensu præsertim intelligi debet forma consecra-
 tionis sanguinis, cuius verba transulit interpres
 per nomen adiectivum demonstrativum: *Hic est calix*
guinis mei.

Quæres 3, quo sensu in verbis illis consecrationis
 pienda sit copula, *est*; hæretici enim contendunt
 accipiendam esse pro *significat*; quam ad rem varia
 pturis exempla proferunt, in quibus eo sensu accipi-
 sar, ut 1. Corinth. 10. *Petra erat Christus*, id est
 petra significabat Christum.

Resp. 1. quamvis verum esse, aliquando in scripturis
 Cath. verbum substantivum sic accipi; inde tamen nullo modo
 sequi, illud in verbis consecrationis eo sensu esse accipi-
 erendum; cum neque à SS. Patribus, neque ab Ecclesia uni-
 versa unquam sic acceptum fuerit, ut constabit ex ijs quæ
 in Sectione sequenti dicentur.

Resp. 2. falsum esse, illud verbum substantivum, *est*, in
 variis sacris aut etiam prophanis litteris unquam accipi pro
 verbo *significare*: in omnibus enim allegoricis aut meta-
 phoricis locutionibus, quæ afferri possunt [ut rectè obser-
 vat & probat Maldonatus supra] si quæ figura est, non hæ-
 bet in verbo, *est*, sed vel in subiecto enunciati-
 onis, vel in prædicato; verbum enim, *est*, semper aut substantiam, aut
 solam extremorum unionem significat, ut docuit Aristot.
 in lib. de interpret. cap. 3.

Quæres 4. quomodo hæc consecrationis forma vera
 esse possit: prius enim requiritur rem aliquam esse, quam
 sub veram esse propositionem quæ affirmat illam esse; forma
 autem consecrationis, cum efficiat illam rem quam enun-
 ciat, est illa prior, & ex consequenti falsa; cum significet id
 quæ esse quod nondum est.

Resp. ex S. Doctore hæc esse differentiam locutio-
 num, quæ vim significativam solummodo habent, & ea-
 rum quæ habent vim effectivam: quod illæ supponant
 rem quam enunciant, jam esse: hæc verò illam efficiant:
 eandem ad veritatem formæ consecrationis, per quam v.g.
 corpus Christi ponitur sub speciebus panis, sufficit, quod
 eadem duratione reali, qua significatio ejus, completur,
 res per eam significata & enunciata talis à parte rei sit,
 qualis esse significatur & enunciat: quod cum in forma
 illa reperiat [ut constabit ex dicendis Sectione sequen-
 tis] hinc sequitur illam veram esse.

Quæres 5. & ultimo, quo sensu intelligi debeant verba,
 quæ ad consecrationem sanguinis Christi Domini adhi-
 bentur: *Hic est calix sanguinis mei, novi & æterni Testamenti,
 mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remis-
 sionem peccatorum.*

Iam diximus non omnia illa verba esse de esse
 consecrationis, sed hæc tantum, (*Hic est calix sanguinis
 mei*) ea verò quæ sequuntur, per traditionem à S. Petri
 Apostolo (qui Romanæ liturgiæ author fuit) acceptam
 docet Leo 9. in Epist. ad Michaëlem Imperatorem cap.
 & S. Thom. a. 3. fuisseque addita verbis essentialibus
 præ ad expressius significandam virtutem ipsius sanguinis
 Christi, qui quidem (ut explicat S. Doctor) pro nobis
 ius est, primò ad conferendum nobis ius hæreditatis
 juxta illud Hebr. 10. *Habentes fiduciam in introitu sancti
 in sanguine Christi; & ad hoc designandum, dicitur, in
 aterni Testamenti* Ius enim ad hæreditatem per testam
 tum acquiritur. Secundò ad justificationem & sanctifica
 tionem conferendam, cuius initium, fundamentum
 & radix est fides (ut loquitur Conc. Trid. sess. Secun
 da cap. 8.) & ideo subditur. *Mysterium fidei.* Tertio
 movenda ipsius gloriæ & justificationis impedimentum
 scilicet peccata juxta illud Hebr. 9. *Sanguis Christi
 dabit conscientiam nostram ab operibus mortuis: & qui
 ad hoc subiungitur: qui pro vobis & pro multis effundit* Tert
 remissionem peccatorum. *Pro multis*, id est, pro omnia
 quantum est ex parte ipsius Christi, ut explicant Eusebius
 & Theophyl. apud Maldonatum supra; vel *Pro magis*
 est pro solis prædestinatis quantum ad fructum & gratia
 ciam, prout à nobis explicatum est priori huius
 parte tract. 1. cap. 6. Sect. 5. *Effundetur*, vox Græca, in
 Evangelistis Matthæo, Luca, & Marco est præsentis
 poris, significatque effundi sanguinem, id est, offerri
 libari in ipso Missæ Sacrificio; versio tamen commu
 nis est futuri temporis, refertur ad effusionem
 sanguinis quæ in cruce futura erat, quando hæc
 Christus protulit; & hæc Ecclesia retinuit, ut significat
 Sacrificium illud quod in altari offertur, & illud quod
 cruce oblatum est, unum & idem esse *Solâ* (ut
 loquitur Concil. Trid. Sess. 22. cap. 2.)
offerendi ratione diversâ.

SECT

SECTIO V:

Quid in hoc Sacramento per verba conse-

crationis efficiatur.

TRIA sunt præsertim, eaque maximè admiranda atque suspicienda (vt loquitur Catech. Rom. p. 2. cap. 4.) quæ per verba consecrationis efficiuntur. Primum est, quòd verum & proprium Christi Domini corpus, illud idem, quòd ex sanctissima Virgine natum, ad dexteram Patris sedet; & verus ac proprius ejusdem sanguis (quæ pro nobis effusus est) in hoc Sacramento realiter & substantialiter continetur.

Secundum est, quòd nulla in Sacramento illo remanet panis aut vini substantia, quantumvis id à sensibus maxime alienum videatur; sed tota ipsius panis ac vini substantia convertitur in substantiam corporis ac sanguinis Christi Domini.

Tertium denique est, quòd in eo Sacramento accidentia panis ac vini, quæ oculis aliisque sensibus percipiuntur, sine ullo subiecto mira quadam, atque inexplicabili operatione remanent & operantur: de quibus in Paragraphis sequentibus agendum erit.

PARAGRAPHUS. I.

De vera & reali præsentia corporis & sanguinis Christi Domini in Sacramento Eucharistia.

NON hoc tempore solum, sed jam olim à primis Ecclesie sæculis hæc veritas (nimirum Christi Domini corpus & sanguinem verè ac realiter in Eucharistia Sacramento adesse) quæ inter reliqua fidei Catholice dogmata quasi principem locum obtinet, ab hæreticis impugnata est, quorum antesignanus fuit Judas Iscariotes, qui pri-

D

SAC

nus huic veritati incredulus fuit, vt habetur S. Ioan-
 quem postea secuta sunt Simoniani & Menandriani, vt
 fert Bellarm. Lib. 1. de Sac. Euch. c. 1. qui realem cor-
 Christi Domini presentiam in Eucharistia negaverunt.
 Postillos Iconomachi (vt constat ex 6. Synodo gene-
 28. 6.) dixerunt Eucharistiam esse tantum figuram
 imaginem corporis Christi. Secutus est deinde Beren-
 rius qui eandem veritatem circa annum 1050. impu-
 vit, quam tamen contumaciâ omni depositâ in Co-
 Rom. sub Greg. 7. postea professus est. Exorti sunt post-
 dum Albigenses, qui [vt testatur S. Antoninus p. 4. c. 7. §. 5.] in Sacramento Eucharistiæ Christi Domini
 verè & realiter esse negaverunt: quibus aliquot postea
 subscripserunt hæretici illi qui Flagellantes dicti sunt
 refert Bernardus Luxemburgensis in Catalogo hære-
 rum. Demum Ioannes Zuinglius, Oecolampadius, Bu-
 gerus, alique recentiores Sectarii, quorum agmen-
 Calvinus cum suis assecclis; qui omnes, licet inter se
 mè discordes, in eo tamen conveniunt, quod Christi
 mini corpus realiter in Eucharistiæ Sacramento ex-
 gent.

Probatur igitur nostræ fidei veritas, & simul erro-
 positi refelluntur 1. autoritate script. S. Ioan.
 Christus Dominus de institutione huius Sacramen-
 faciendâ sic loquitur: *Tamen quem ego dabo, caro mea
 mundi vita*: Deinde SS. Matth. 26. Mar. 14. & Luc.
 Christus Dominus hoc Sacramentum instituens ap-
 & expressis verbis dixit: *Hoc est corpus meum; hic est
 quis meus*. Vnde sic argumentari possumus: Christus
 minus Eucharistiæ Sacramentum instituens dedisse
 bum id quod se daturum antè promiserat: atqui in
 S. Ioannis loco promiserat se daturum in cibum, na-
 guram corporis sui, sed ipsummet corpus: ergo dicitur
 est verè corpus suum dedisse, proindeque ipsum
 Domini corpus verè & realiter in Sacramento Euc-
 stiz existere. Quod autem verba illa ex S. Ioanne
 de corpore Christi non figuratè, sed verè ac realiter
 existant, quæ-

bum dando intelligenda sint, constat ex unanimi SS. Patrum consensu: ita enim hunc locum de vera & reali corporis Christi Domini sumptione in Sacramento Eucharistiae interpretati sunt SS. Basil. Gregor. Nissen. Chrysostr. Cyrill. Epiph. Cypr. Hilar. Ambr. Hieron. August. Prosper, Leo. Damaf. Bern. & alii quorum testimonia fusè refert Maldonatus in cap. 6. S. Ioannis.

Probatur 2. Auth. duorum Conciliorum generalium, primi scilicet & ultimi; Nicæni & Tridentini; in illius siquidem actis (vr refert Bellarm. lib. 2. de Euch. cap. 10) hæc habentur: *Fide intelligamus situm in sacra illa mensa agnum illum Dei tollentem peccata mundi, incruentè a sacerdotibus immolatum & pretiosum ipsius corpus, & sanguinem verè nos sumentes credere hæc esse nostra resurrectionis Symbola.* In Tridentino autem Sess. 13 cap. 1. *Docet sancta Synodus, & aperte, ac simpliciter profitetur, in almo sancta Eucharistia Sacramento, post panis, & vini consecrationem, Dominum nostrum, Iesum Christum, verum Deum, atque hominem, verè, realiter, ac substantialiter sub specie illarum verum sensibilium contineri; nec enim hæc inter se pugnant, ut ipse Salvator noster semper ad dexteram Patris in caelis asideat, juxta modum existendi naturalem, & ut multū nihilominus aliis in locis Sacramentaliter præsens suâ substantiâ nobis adsit, ea existendi ratione, quam etsi verbis exprimere vix possumus, possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustratâ, assequi possumus, & constantissimè credere debemus.*

Probatur 3. ex SS. Patribus, qui fusè citantur à Bellarmino toto lib. 2. de Euch. ubi consentientem illorum per omnes Ecclesiæ ætates doctrinam ostendit: illustriora alia quot testimonia hîc præferemus.

S. Cypr. Serm. de Cœna Dom. *Panis iste, inquit, non effigie, sed natura mutatus: omnipotentia Verbi factus est caro.*

S. Hilar. lib. 8 de Trinit. *De veritate, inquit, carnis, & sanguinis non est relictus ambigendi locus; nunc enim & ipsius Domini professione, & fide nostra verè caro est, & verè sanguis est, &c. An hoc veritas non est? contingat plane his verum non esse, qui Christum Iesum verum esse Deum negant.*

D 2

S. A. M.

S. Amb. lib. 4. de Sacram. cap. 4. *Panis iste, inquit, pro
est ante verba Sacramentorum; ubi accesserit consecratio, de
fit caro Christi.*

Probatur 4 ex antiqua & perpetua Ecclesiæ praxi
randi hoc Sacramentum, quod testatur S. Amb. lib. 4.
Spiritu Sancto cap. 12. *Per terram, inquit, intelligitur
Christi: quam hodie quoque in mysterio adoramus: & S. Amb.
in Psal. 98. Nemo, inquit, carnem Christi manducat, nisi
adoraverit; adorari autem in hoc Sacramento Christi
non posset, si in eo verè ac realiter non existeret.*

Obiiciunt hæretici 1, hæc Christi Domini verba S. Io
nis 6, *Spiritus est qui vivificat; caro non predest quisquam
Vnde inferunt carnem Christi realiter in sumptione
charistia non comedi, cum ex se nihil profutura sit.*

Respondet S. Aug. tract. 27. in Ioan. *Caro non prodest
quam; sed quomodo illi (Capharnaïta scilicet) intellexit
carnem quippe sic intellexerunt quomodo in cadavere dil
tur, aut in mercato venditur: Vnde S. Chrysostr. Hom.
S. Ioan. S. Cyrill. Catechesi. 4. Mystag. & alii SS. Patres
hæc Christi Domini verba & alia subsequencia dicunt
moneri fideles, ut huius Sacramenti veritatem non
liter, id est secundum sensum humanum, qui nihil
dest, imò in percipiendis mysteriis divinis multum
ed spiritualiter, id est secundum veram fidei spiritum im
gant, secundum quem caro Christi Domini in hoc Sa
ramento non ut simplex & nuda caro consideratur
ratione nihil prodest) sed ut caro divino spiritu ple
divino verbo personaliter unita; quo pacto vivificari
maximè prodesse potest.*

Obiiciunt 2. S. Aug. lib. cont. Adimantium cap. 11.
loquentem: *Non dubitavit Christus dicere. Hoc est corpus
um, dum signum daret corporis sui: unde inferunt hoc
eramentum non continere corpus Christi realiter,
illius signum sit. Item tract. 25 in S. Ioan. Vt quid par
rem & dentes: crede & manducasti: unde sequitur, non
sed fide percipi corpus Christi, proindeque in hoc Sa
ramento realiter non existere.*

Resp. ad primum locum, falsò ab hæreticis inferri corpus Christi realiter in hoc Sacramento non existere, ex eo quòd dicatur esse signum corporis Christi, sicut ex eo quòd idem Christus vocatur ab Apostolo Heb. 1. Figura substantiæ Patris, falsò inferretur substantiam Patris in illo realiter non esse: quare dicendum est ideo Eucharistiam vocari signum corporis Christi; non quòd Christi corpus ibi realiter non sit: sed quia ibi modo quodam invisibili sub speciebus tamen sensibilibus panis tanquam sub signo visibili existit.

Ad secundum resp. S. Aug. verbis in objectione citatis metaphoricè loqui de manducatione spirituali doctrinæ Divinæ, quæ fit per fidem, ut ex toto ejus contextu facile colligi potest; vel si de hujus Sacramenti manducatione loquantur, docere tantum illum voluisse realem corporis Christi in hoc Sacramento manducationem tunc solummodo esse fructuosam, quando spiritali per fidem manducationi conjuncta est.

Obiiciunt 3. possibile non esse Christum totum in tam parva hostia, imò in illius minutissima particula realiter adesse: ejus majestatem dedecere, dentibus manducantium frangi & conteri, imò à bestiis posse devorari, ab igne comburi, pedibus conculcari &c.

Ad hæc & similia argumenta breviter respondetur, ista videri posse impossibilia & indecentia iis, qui Dei potentiam incomprehensibilem, & inexhaustam bonitatem, ac (ut Apostoli verbis utamur) *nimiam charitatem* Eph. 2. ignorant. Fideles verò, qui firmiter credunt: *non esse impossibile apud Deum omne verbum* (ut testatur est Angelus S. Luc. 1.) firmissimè etiam sibi persuadent, realem illam Christi præsentiam in hoc Sacramento tam expressis Divinæ veritatis testimoniis assertam, Deo possibilem esse, licet possibilitatis illius modum ignorent. Credunt etiam nihil in illo Sacramento infinitam eius bonitatem dedecere, neque manducatione, aut quavis alia hujus Sacramenti attestatione corpus Christi gloriosum dehonefari; sicut nec solis radius inficitur ex cæno in quod illabitur, nec ex speculi aut crystalli ab eo illustrati fractione violatur,

Porro ad has & similes hæreticorum objectiones respondendas, observandum est hujus Sacramenti veritatem, ratione humana, sed sola Dei autoritate inniti; proinde que, ut certò cognoscatur, non ratio, cinium humanum, sed Divinum oraculum esse tantummodo consulendum, videndum, quid asserat Sacra scriptura, non ut ab hæreticis in contrarias & falsas interpretationes distorqueatur, sed ut ab Ecclesia universa & à SS. Patribus unanimi consensu intelligitur. Preterea notandum est SS. Patres, quando non aperte & clarè; sed ambiguè & obscure hoc Sacramento locutos fuisse, ac religiosa quadam precautione illius notitiam occultare voluisse, tum in catechismis, ne ex ea scandalum aliquod paterentur: tum in sermone, inter quos debebant, ne tam preciosam margaritam ante porcos proiicerent; præsertim cum inter fideles nulla tunc circa hujus mysterii veritatem difficultas, dubitatio suborta esset: unde S. Athan. in 1. Apologia sua. *Non est, inquit, fas mysteria non initiatis prodere. Ethnicis non intelligentes derideant, aut Catechumenis curiose facti scandalizentur.*

PARAGRAPHUS II.

De Transsubstantiatione, seu conversione totius substantiæ panis & vini in substantiam corporis & sanguinis Christi Domini.

FIDES Catholica docet non modò corpus & sanguinem Christi Domini realiter in Sacramento Eucharistiæ sub speciebus panis & vini existere, ut supra probatum est; sed præterea nihil substantiæ panis aut vini in remanere, totamque panis ac vini substantiam transmutari & converti in substantiam corporis & sanguinis Christi Domini: quod Concil. Trid. explicavit simul & de

nuit his verbis: *Persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idque nunc denovo sancta hæc synodus declarat, per consecrationem panis & vini conversionem fieri totius substantie panis in substantiam corporis Christi, Domini nostri, & totius substantie vini in substantiam sanguinis ejus: quæ conversio convenienter, & propriè à sancta Catholica Ecclesia Transsubstantiatio est appellata.*

Huic veritati multiples opponuntur errores, quos hic brevier recensere non erit inutile, ut evidentius fiat, quid in hoc mysterio credi, quidve repudiari debeat.

Quidam igitur (ut refert Bellarm. lib. 3. de Euch. cap. 13) attendentes ad modum transmutationum substantialium quæ naturaliter fiunt, in quibus una tantum pars substantialis compositi nempe forma transmutatur, materia prima immutabili permanente; similiter opinati sunt in hoc Sacramento solam panis substantialem formam per consecrationis verba mutari; materiam verò panis remanere, & ab anima Christi informari. Alii è contrario existimaverunt solam panis materiam mutari in corpus Christi, remanente forma substantiali ejusdem panis. Alii arbitrati sunt panem in Eucharistia hypostaticè assumi à verbo divino, eodem prorsus modo quo natura humana ab illo assumpta est. Alii censuerunt substantiam corporis Christi & substantiam panis simul in Eucharistia commisceri. Lutherus denique lib. de captivitate Babyl. cap. de Eucharistia, docuit non esse articulum fidei, quòd substantia panis maneat, vel non maneat simul cum Christi corpore in Eucharistia, ac utrumque sine hæresis periculo posse defendi; sibi tamen videri probabilius & scripturis conformius, quòd in hoc Sacramento panis substantia maneat simul cum ipso Christi corpore.

Refelluntur hi errores, & Catholicæ fidei veritas de transsubstantiatione panis & vini in Christi Domini corpus & sanguinem probatur 1. ex autoritate Ecclesiæ, quæ id expressè & apertè declaravit tum in Concil. Trid. supra relato, tum etiam antea in Concil. Lateran. sub Innoc. III. cap. *Firmiter*, de sum. Trinit. ubi definitum habetur,

betur, In Sacramento altaris corpus & sanguinem Christi
speciebus panis & vini, veraciter contineri, transubstantia-
panem in corpus, & vino in sanguinem: Et in Concil. Rom.
 Nicolao 2. ubi Berengarius iterum hæresim suam ab-
 zans, profitemisque fidem Catholicam sic loquitur: *Cre-*
de, & ore confiteor panem & vinum &c. substantiam
converti in veram ac propriam & vivificatricem carnem
sanguinem Christi Domini.

Probat 2. ex SS. Patribus qui id unanimi consen-
 asserunt. ut S. Greg. Nyssen. orat. Catech. cap. 37. *Dei*
bo, inquit, *sanctificatum panem in Dei Verbi corpus*
transmutari; ibidemque subdit naturam panis & vini tra-
 elementari in corpus & sanguinem Christi: S. Cyrill. Alexan.
 Epist. ad Calosyrium dicit panem in altari oblatum.
veritatem propria carnis à Christo converti: S. Damasc. l.
 4. de fide cap. 14. asserit in hoc Sacramento panem &
 num modo mirabili in Christi corpus & sanguinem con-
 S. deaique Ambr. lib. de initiandis cap. 9. ipsam panis
 vini transmutationem in corpus & sanguinem Ch-
 Domini fuse explicat, & variis tum rationibus tum ex-
 plis probat, quæ apud illam utiliter legi possunt.

Obiiciunt 1. hæretici Eucharistiam vocari in scriptura
 panem, ut 1. Corinth. 10. unde inferunt panis substan-
 am simul cum Christi corpore in Eucharistia remanere
 alias falso panis diceretur.

Resp. vocari panem vel quia exteriorem figuram, & a
 panis accidentia retinet, sicut Gen. 18. Angeli vocantur
 ri, quia exterius tales esse videbantur, licet realiter
 non essent; vel quia ante consecrationem verè panis
 ideoque panis dicitur, quamvis amplius non sit; sicut
 scripturis res quædam post mutationem in ipsis facta
 eodem plerumque nomine vocantur, quo antea voca-
 bantur, ut Exod. 7. virga Moysis in serpentem substan-
 liter mutata, adhuc tamen appellatur virga.

Obiiciunt 2. verbum (transubstantiationis) non re-
 piri in scriptura.

Resp. neque etiam in illa reperiri verbum, *Consubstantialis*, quod Concil. Nicæn. 1. ad Christi Domini naturam divinam explicandam usurpavit; neque ullum tamen Catholicum de veritate per verbum illud significata dubitare: si igitur Ecclesia in Concilio illo sanctissimè ac summa cum ratione id fecit, cur eadem Ecclesia in Concilio Lateran. Florent. & Trident. ad Eucharistiae veritatem expressius significandam, & ab erroribus vindicandam idem præstare non potuit?

PARAGRAPHUS III.

Explicantur quedam difficultates circa transsubstantiationem panis & vini in Christi Domini corpus & sanguinem.

PRIMA est, quid sit propriè illa transsubstantiatio, & quomodo intelligi debeat Omissis variis & prolis super hac difficultate Theologorum disputationibus, breviter dicimus: Transsubstantiationem panis in corpus Christi, non esse ipsius corporis Christi substantialem productionem aut mutationem; id est, Christi Domini corpus per illam transsubstantiationem de novo non produci, nec substantialiter mutari, aut localiter moveri; sed per vim & efficaciam consecrationis fieri, ut desinente tota panis substantia, corpus Christi, quod est in cælo, sine ullo motu locali, aut mutatione sui substantiali, jam esse incipiat sub speciebus ipsius panis; neque solum sub illis sit per simplicem præsentiam sive coexistentiam, sed etiam per unionem quamdam, qualis erat inter substantiam panis, & accidentia ejusdem panis, sublata tamen inhzrentia.

D s

Quod

Quod si cui explicatio ista minimè satisfaciât, tunc
 nerit SS. Patres (ut testatur Catech. Rom. part. 2. c. 4.)
 pè admonere fideles, *Ne curiosus inquirant, quo pacto
 mutatio fieri possit; nec enim à nobis percipi potest, ne
 naturalibus mutationibus, aut in ipsa rerum creatura
 hujus rei exemplum aliquod habemus: verum quod
 fide percipi debet, id quomodo fiat, non est curiosis
 quirendum.*

Secunda difficultas est, quid in illa transsubstantia
 ponatur sub speciebus panis & vini tam vi verborum
 consecrationis, quàm per naturalem concomitantiam. N
 aptius ad hujus difficultatis solutionem afferri po
 quàm id quod habetur in Concil. Trid. Sess. 13. c. 1.
 dicitur, *verum Domini nostri corpus, verumque ejus san
 guinem sub panis & vini specie, unà cum ipsius anima & divi
 nitate existere; sed corpus quidem sub specie panis, & sanguis
 sub specie vini, ex vi verborum; ipsum autem corpus sub
 specie vini, & sanguinem sub specie panis, animamque sub utra
 que naturali illius connexionis, & concomitantia, quàm
 Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexit, non am
 moriturus inter se copulantur; Divinitatem porro propriam
 mirabilem illam ejus cum corpore, & anima hypostaticam
 unionem. Quapropter verissimum est, tantumdem sub utra
 que specie, atque sub utraque contineri; totus enim, & in
 Christus, sub panis specie, & sub quavis ejus speciei parte,
 & mem sub vini specie, & sub ejus partibus existit.*

Ex quibus Concilii verbis colligitur 1. quòd, sicut
 specie panis totum corpus, sic etiam sub specie vini
 Christi Domini sanguis vi verborum ponitur, cum
 fit ratio cur una ejus pars præ alterà ponatur; sicque
 ille divinus sanguis, ne unica quidem guttula excep
 verborum consecrationis in sanctissimo Missæ sacra
 (quod maximè perpendi debet) pro unoquoque nostrum
 quotidie effunditur.

Colligitur 2. ea omnia, quæ Christo Domino extra
 eramentum nunc in cœlo esistenti sunt intrinseca,
 & concomitantiam quoque poni sub speciebus consecra

& sic corporis ejus gloriosi dotes, qualitates item naturales ac supernaturales ejus animæ inexistentes, omnes denique divinitatis ejus perfectiones in illo Sacramento contineri; ita ut aliqua ratione de unoquoque fidelium dignè Sacramentum hoc percipiente dici possit, quòd tunc, cum illud percepit, in eo sint omnes thesauri sapientię & scientię Dei. Per eandem quoque concomitantiam persona Patris, & persona Spiritus sancti, propter identitatem naturæ cum ipsius Filii persona, sub illis panis ac vini speciebus ita simul ad sunt, ut si per immensitatem suam ubique non essent, ratione tamen illius identitatis in illo Sacramento adessent.

Tertia difficultas est, an Christi Domini corpus, quod in Eucharistiæ Sacramento inextensè & indivisibiliter existit (ut constat ex suprâ relatis Concilii Trid. verbis) retineat in eodem Sacramento propriam quantitatem. Resp. affirmativè cum S. Doctore q. 77. a. 4. ratio est, quia omnia quæ naturalem & plusquam localem connexionem habent cum substantia corporis Christi, ponuntur per concomitantiam in hoc Sacramento, ut ex antè dictis patet; unde sequitur, ut quantitas quæ corpori glorioso Christi naturaliter connexa est, sub hujus Sacramenti speciebus reperiri debeat. Quæ quidem doctrina ita certa est, ut quamvis ab Ecclesia expressè definita non sit tanquam de fide, contrarium tamen sentire erroneum existimet Alexander Alensis. p. 4. q. 10. in. 7. a. 3.

Dicet aliquis, si corpus Christi retineret propriam quantitatem in Eucharistia, deberet esse extensum & divisibile, & figuram etiam aliquam habere, cum figura sit intrinsecus terminus quantitatis.

Resp. duplicem esse quantitatis extensionem, seu corpus quantum duplici modo esse extensum; primò in ordine ad se; secundo in ordine ad locum: prior extensio est de essentia ipsius quantitatis: posterior vero est tantum proprietas virtute Divina ab ea separabilis: unde fit ut quantitas hac extensione locali destituta, quantæcunque sit magnitudinis in ordine ad se, possit tamen per divi-

na

nam omnipotentiam intra spatium quantumvis exiguum concludi. Similiter duplex est figura; una organica, quæ pendet ab extensione quantitatis in ordine ad se; altera localis seu (ut ita loquamur) situalis, quæ ab extensione locali ipsius quantitatis pendet, cum igitur corpus Christi Domini in Eucharistiæ Sacramento sit solummodo extensum in ordine ad se, non verò in ordine ad locum, habet tantum figuram organicam, non verò localem; unde intelligitur qua ratione fieri possit, ut retinens propriam quantitatem & figuram, in quantumvis exiguo spatium sub quantalibet specierum Sacramentalium particularium contineri possit.

Quarta difficultas est, quid de speciebus panis & vini in hoc Sacramento remanentibus sentiendum sit. Respondeo species illas seu accidentia panis & vini, puta figuram, colorem, saporem, &c. post consecrationem manere in nullo subiecto. Ita definitum est in Concilio Trid. sess. 13. Can. 2. & hæc Viulefi propositio tanquam falsa & hæretica damnata est in Concil. Constant. sess. 8. (*Accidentia panis non manent sine subiecto in Sacramento, &c.*) Id tenet de omnibus accidentibus conjunctim sumptis est intelligendum: vera siquidem est S. Thomæ doctrina q. 77. art. 2. afferentis quantitatem panis & vini ab omni subiecto separata divina virtute in hoc Sacramento existere in subiecto. Qui etiam a. 3. docet, species illas panis & vini posse sic separatas agere, quidquid poterant, dum in subiecto panis & vini substantiæ tanquam proprio subiecto in se existebant; cum semper eandem essentiam, existentiam & agendi virtutem retineant. Et a. 4. species illas posse sumptis, ut experientia satis compertum est, Art. item a. 3. species illas fieri posse nutritionem substantialem & nutritio illa ex sola specierum quantitate divina virtute fiat, sive (quod probabilius est) ex materia; quæ a deo creatur eo instanti quo species illæ Sacramentales aliter desinunt. Denique q. 76. a. 6. ad 3. tradit Christi

mini corpus & sanguinem desinere esse sub illis panis ac vini speciebus, quando ita mutantur aut alterantur, ut hæc mutatio seu alteratio ad defitionem substantiæ panis ac vini sufficeret; remanere verò sub illis Christi corpus ac sanguinem, quamdiu mutatio illa seu alteratio tanta non est, ut ad defitionem substantiæ panis aut vini satis esset; quod ex ipsius etiam Ecclesiæ praxi satis constat, quæ tamdiu adorat Christum in hoc Sacramento, quamdiu in illo species panis ac vini remanere cognoscit.

Quinta difficultas est, an Christi corpus sub speciebus sacramentalibus existens videri possit ab oculo corporeo, vel ab intellectu creato cognosci.

Respondet S. Doctor q. 76. a. 7. nullum corporeum oculum pertingere posse ad visionem corporis Christi, prout est in hoc Sacramento; cum in illo sit per modum substantiæ, quæ per se non est visibilis, neque ullo sensu aut imaginatione perceptibilis: ab intellectu autem creato posse clarè cognosci, dummodo lumine gloriæ illustretur, quo deficiente nonniù obscure ac per fidem percipi posse Christi existentiam sacramentalem. unde (ut ait idem S. Doctor) nequidem ipsi dæmones Christum in hoc Sacramento existentem cognoscere possunt, nisi per fidem, cui non assentiuntur voluntariè, sed ad eam evidentia signorum conuincuntur, prout, dicitur S. Iacob. 2. quod *dæmones credunt, & contremiscunt.*

Sexta denique difficultas est, quid de miraculosis apparitionibus sentiendum sit, quæ aliquando in hoc Sacramento contigerunt, & adhuc contingere Deo ita volente possunt, ut quando puer, vel caro in manibus Sacerdotis, aut super altari, vel sanguis in calice cernitur. Respondet S. Doctor a. 8. Christum tunc semper manere in hoc Sacramento; nec carnem illam aut sanguinem miraculose apparentem esse carnem vel sanguinem ipsius Christi, sed esse aliquid miraculose productum, quo tum caro & sanguis ipsius Christi, tum etiam sacramentales species teguntur. Monet autem rectè idem S. Doctor In 4. dist. 10. q. 4. a. 3. q. 3. non licere eiusmodi carnem
aut

aut sanguinem miraculosè sic apparentem ore sumunt
quia hæc signa miraculosa non habent modum com-
entem, quo possint pro ratione hujus Sacramenti con-
ac bibi: quare in illo casu deberet Sacerdos (ut dicitur
Valentia disp. 6. q. 4. de Euch. p. 1.) alium panem & vinum
consecrare & sumere, ut sacrificium ea ratione per-
retur.

SECTIO VI.

Quinam sint effectus Sacramenti Eucha- ristia.

VARIIS sunt itaque saluberrimi hujus divini Sa-
cramenti effectus, de quo verè dici potest, quod olim
Manna dictum est, omnem in illo reperiri saporis su-
avitatem: præcipuos hic & observatione maximè dig-
nos notabimus.

Atque in primis certum est, hoc Sacramentum
dispositis, gratiæ sanctificantis augmentum conferre
in Decr. Eug. expressè definitum habetur, & satis con-
firmatur ex iis quæ cap. 1. de Sacram. in genere dicta sunt.
Quidem gratiæ augmentum cæteris paribus longè uberior
& plenius in isto Sacramento quàm in aliis percipi-
tur, cum in eo fons ipse gratiarum, & omnium charissimorum
ac donorum caelestium contineatur, ut dicit Catechismus
Romanus. Docet autem S. Th. q. 80. a. 8. ad 6. effectum
illud in ipsa Sacramenti sumptione percipi, ideoque
principalem tunc & maximam in suscipiente requiri devo-
tionem.

Querunt Theologi, an Sacramentum hoc conferat
jam aliquando primam gratiam à peccatis justificanti-
am. Resp. certum esse (sicut docet S. Th. q. 79. a. 3.) Sacramen-
tum hoc nullo modo profuturum, sed potius maxime
futurum ei, qui cum affectu, vel conscientia peccati
talibus illud susciperet; quod verò spectat ad illum, qui

peccato mortali existens, illius tamen nec affectum nec conscientiam haberet, si bona fide ad hoc Sacramentum accedat, quidam Theologi (ut Richardus, Scotus, & alii quos citat & sequitur Suares disp. 63, sect. 1.) existimant in illo casu Sacramentum Eucharistiae ex opere operato iustificare ac primam gratiam conferre, Melius tamen S. Bonaventura, Gabriel, Major, & alii, quibus subscribit Vasques disp. 205, c. 4. negant: cum hoc Sacramentum per se ad remissionem peccati mortalis non sit institutum; constat enim (ut loquitur Catech. Rom. sup. c. 4.) quemadmodum mortuis corporibus naturale alimentum nihil prodest; ita etiam anima quae spiritu non vivit, sacra mysteria non prodesse; ac propterea panis & vini speciem habent, ut significetur, non quidem revocanda ad vitam animae, sed in vita conservanda causa, instituta esse. Docet tamen S. Th. sup. illum, qui bona fide ignorans se in peccato mortali esse, devotè ac reverenter hoc Sacramentum perciperet, ex Dei bonitate per illud gratiam aliquam actualem consecuturum, qua excitabitur ad actum charitatis seu perfectae contritionis eliciendum, & sic ab ipso peccato mortali liberabitur.

Secundus huius Sacramenti effectus complectitur quaedam specialia gratiae actualis auxilia opportuno tempore vi huius Sacramenti dignè suscepti conferenda, per quae charitas conservatur, roboretur, perficitur, id què spiritualiter animae confertur, quod panis & vinum corpori conferre solet, ut expresse declaratur in Decr. Eug. ubi dicitur *Omnem effectum, quem cibus & potus materialis quoad vitam operatur corporalem, sustentando, augendo, reparando, & delectando; Sacramentum hoc quoad vitam operari spirituales: In quo (ut explicat S. Chrysostr. hom. 61. ad pop. Antioch.) Christus Dominus maximam erga nos charitatem evidentissimè testatur, cum enim saepe numero parentes liberos suos aliis nutriendos tradant, ipse nos alere propria sua substantia voluit, carnemque suam à nobis tangi, manducari, illique, dentes nostros infigi permisit.*

Tertius

Tertius effectus consistit in eo, quod Christus Dominus se in hoc Sacramento sumendum nobis exhibet, modò tanquam cibum quo nutriamur, sed etiam quam salutare medicamentum quo naturæ nostræ infirmitates id est pravae inclinationes, immoderati affectus &c. curentur. Id passim docuerunt SS. Patres. S. Gregorius in Catech. cap. 37. dicit Eucharistiam esse *salutare medicamentum, veneni damnum quod corpori fuerat intus, per contrariam repellens affectionem*, S. Cyrillus lib. 4. cap. 17. Sedat, cum in nobis manet Christus, *saevit membrorum nostrorum legem, pietatem corroborat, perturbata mentes animi extinguit, aegrotos curat, collisos redintegrat*, S. Ambr. lib. 5. de Sacram. cap. 4. *Iste panis quotidianus in remedium quotidiana infirmitatis*. S. denique Bernardus in Serm. de Coena Domini postquam dixit Sacramentum Dominici corporis & sanguinis efferatis moribus & ritibus concupiscentiæ mederi, subjungit: *Si quis non tam saepe modò nec tam aerbos sentit iracundia, metum, vidia, luxuria, aut caterorum hujusmodi, gratias agat & sanguini Domini; quoniam virtus Sacramenti in eo, & gaudeat, quòd pessimum ulcus accedat ad tatem.*

Quartus effectus est remissio peccatorum venialium ut docet S. Doctor art. 4. & ante illum docuerat S. Ambr. lib. 4. de Sacram. cap. 6. & lib. 5. cap. 4. & habetur capitulum de Consecr. dist. 2. cap. 110. ibid Remittuntur peccata venialia in hoc Sacramento, sive per infusionem gratiæ sanctificantis præsupposita de illis attritionem sive per charitatis & perfectæ contritionis fervorem quem hoc Sacramentum excitat, ut ex mente S. Doctoris explicat Isambertus ad q. 79. q. 1. a. 6.

Quintus effectus est præservatio à peccatis mortalibus ut docet S. Th. art. 6. & S. Bernardus Serm. de Coena Domini, ubi dicit *Duo in nobis hoc Sacramentum operatur & sensum minuat in minimis, & in gravioribus tollat omnem consensum*. Hunc autem effectum præstat tribus præsentibus modis ut docet Isamb. suprà: primò, suggerendo vires

robore addendo, per augmentum scilicet habituum super-
 naturalium quod efficit. Secundò, amovendo peccandi
 occasiones, juxta illud Psal. 22. *Parasti in conspectu meo*
inimam, adversus eos, qui tribulant me Tertiò denique pro-
 tegendo nos à dæmonum impugnationibus ipsosque
 dæmones arcendo. Vnde S. Ignat. Epist. ad Ephes. Di-
 cit per hujus Sacramenti frequentem & dignam suscep-
 tionem *Expelli potestates satanae &c. panemque illum esse*
antidotum non moriendi: & S. Chrylost. Hom. 61. ad pop.
Antioch. Tanquam leones, inquit, ignem spirantes ab illa
mensa recedamus, facti diabolo terribiles.

Sextus effectus, est animæ gloria, seu vita æterna. Ita
 S. Th. 2. 2. & constat ex his Christi Domini verbis S. Ioan.
 6. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Confert
 autem hunc effectum Eucharistia, non tantum quia
 tribuit gratiam sanctificantem, in qua fundatur jus &
 dignitas ad ipsius vitæ æternæ consecutionem, (quod &
 reliqua sacramenta præstant) sed etiam, quia speciali mo-
 do confert dignè suscipientibus finalem perseverantiam,
 in quantum per specialia gratiæ auxilia charitatem robo-
 rat ac perficit, & à peccatis mortalibus præservat, ut supra
 dictum est.

Septimus effectus, est corporis resurrectio, & glorifi-
 catio, quæ speciali modo tribuitur participationi hujus
 Sacramenti, quod Christus declaravit his verbis S. Ioan.
 6. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem,*
habet vitam æternam: & ego resuscitabo eum in novissime
die: quod fuse explicat, & probat S. Cyrill. Alexand. lib.
4. in S. Ioan. cap. 14. ubi observat quod Christus Domi-
us in exsuscitando mortuis non solum verbo & imperio, ut
Deus utebatur, verum etiam carnem suam quasi cooperatri-
cem nonnunquam adhibebat; ut reipsa ostenderet carnem quo-
vis suam, quoniam sibi conjuncta est, vivificam esse: nam
quando principis filiulam suscitavit, manum ejus apprehendit,
&c. Vnde concludit quod reformabit omnino ad immortali-
atem participes sui.

Octavus denique, est singularis quædam & inexplicabilis unio Christi Domini cum eo, qui Sacramentum dignè suscipit: juxta quod ipse Dominus Christus dicit: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo;* & de hac mirabili unione sæpe maximo pietatis sensu loquuntur SS. Patres, ac præsertim S. Chrysostr. Hom. 61. ad pop. Antioch. ubi, postquam dixit nos per hujus Sacramenti participationem corpus cum Christo fieri, subjungit; *ut itaque non per charitatem hoc fiamus, verum & ipsa re in illam metamur carnem, hoc per escam efficitur, quam largitus est, volens ostendere desiderium quod erga nos habet: propter met ipsum nobis immiscuit, & corpus suum in nos contemvit, ut unum quid efficiamur tanquam corpus capiti conratum; ardentem enim amantium hoc est.* Et S. Cirill. Alex. lib. 10. in S. Ioan. cap. 13. supra relata Christi Domini explicans, *Sicut, inquit, si quis ceram igne liquefactam, cera similiter liquefacta ita miscuerit, ut unum quid que factam videatur; sic communicatione corporis & se Christi ipse in nobis est, & nos in ipso.*

Hos omnes effectus paucis sed efficacibus verbis declaravit Concilium Trid. Sess. 13. cap. 2. Vbi dicitur: *Summum Dominum hoc Sacramentum à fidelibus suscipere deesse, qui per hunc cibum, quo aluntur, confortentur viventes vita illius, qui dixit: qui manducat me, & ipse vivet propter me: & tanquam antidotum, qui liberatur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præsertim modum Pignus præterea id esse voluit, futura nostra gloria, & per hanc felicitatis: adeoque Symbolum, unius illius corporis, cuius caput existit: cuius nos, tanquam membra arctissima & charitatis connexionem astrictos esse voluit.*

Monet autem sapienter Isamb. ad q. 79. disp. 1. hos effectus per totam vitam obtinendos, Sacramentum participationem sæpe repetendam esse; adeoque timet vix fieri posse, ut quis propria sponte ac delibato ab hoc Sacramento per longum tempus abstineat, quod novum aliquod mortale peccatum dilabatur.

Porro circa hanc frequentem Eucharistia perceptionem, observanda est Doctrina sancti Thomae in 4. dist. 12. q. 4. a. 3. ubi dicit *In perceptione hujus Sacramenti duo requiruntur; desiderium conjunctionis ad Christum, & reverentiam Sacramenti: quorum primum inclinatur ad sumendum, secundum ad abstinendum: sed quia amor timori praponderat, ceteris paribus laudabilius est sumere, quam abstinere; dum tamen ex frequenti sumptione amor intendatur, & reverentia non minuat.*

Addimus praeterea ex libello verè aureo Introductionis ad vitam devotam, beatæ memoriæ Francisci Salesii Episcopi Gebennensis part. 2. c. 21. super hoc frequenti communionis usu judicium communi Ecclesiae consensu & praxi approbatum: *Duo, inquit, genera hominum frequentis hujus Sacramenti participatione indigent; perfecti quidem, cum animi sint optimè dispositi, vituperio ipsis verteretur si ad perfectionis fontem non accederent; imperfecti autem, ut ad perfectionem possint aliquando pertingere: fortes, ne debilitentur; debiles, ut roborentur; infirmi, ut sanitatem recuperent; sani ne in morbum incidant. Subjungit postea eos qui multis secularibus negotiis sunt implicati, sacram Eucharistiam frequenter percipere debere, eò quod ejus virtute ac praesidio indigeant; sicut illi, qui plurimè laboribus exterioribus attenuantur, vires solida ad cibum crebrò reficere opus habent: denique sanctissimum hoc Sacramentum saepe percipiendum esse; ut quomodo dignè percipi queat, experientia ipsa discatur; minus siquidem rectè illud fit, efermod varò fit.*

Hæc autem & similia, quæ de frequenti communionis usu apud SS. Patres & alios probatos auctores dicta reperiantur, semper intelligi debent cum hac conditione, ut scilicet quoties hoc Sacramentum sumitur, dignè & cum debitis dispositionibus sumatur:
de quibus dispositionibus nunc agendum nobis est.

✽

SECTIO

SECTIO VII.

De dispositionibus ad huius Sacramenti dignam
perceptionem necessariis

DE dispositionibus ad dignam Eucharistiæ perceptionem ex præcepto aliquo seu divino, seu Ecclesiæ necessariis agendum nobis est, & inquirendum, quæ dispositiones ad Sacramentum hoc sumendum ita requirantur, ut si vel unica ex iis desit, in illius perceptione peccati alicujus reatus incuratur.

PARAGRAPHUS I.

Quenam dispositiones requirantur ex parte
anime.

PRIMA dispositio ad dignam Eucharistiæ perceptionem necessaria, est sana & recta de illius veritate. Sine fide impossibile (ut ait Apost. Hebr. II.) Placet enim oportet accedentem ad Deum & ideo (ut observavit S. Doctor q. 78. a. 3. & ante illum Yvo Cotenfis Epist. 264) ex peculiari Ecclesiæ instituto huius Sacramenti consecratoriam interpositam sumenda illa: *Mysterium fidei*, ut accedentes ad illud monentur fidem præsertim ipsis esse necessariam. Quod & confirmari potest ex antiqua Ecclesiæ praxi in illius administratione olim servari solita, teste S. Ambr. lib. 4. de Sacram. cap. 4. ubi refert moris suo tempore fuisse, ut Sacramentum Eucharistiæ sumendam porrigen-tes clara voce diceret: *corpus Christi*, cui suscipiens respondebat, *haec vox mea* erga huius Sacramenti veritatem fidei professionem emittens.

Secunda dispositio est ab omni peccati mortalis macula mundities, & gratia sanctificantis in suscipiente status: cum enim (ut docet S. Thomas q. 79. a. 3.) hoc Sacramentum se habeat instar spiritualis cuiusdam alimentum, vitam necessarium supponere debet in suscipiente: & alio in loco q. 80. a. 5. dicit eos, qui cum conscientia peccati mortalis corpus Christi Domini sumunt, gravissimum peccatum haud dubie peccatum committere; quod quidem peccatum indignè communicantium S. Augustin. tract. 62. in S. Ioan. cum peccato Iudæ proditoris comparat; S. vero Chrysostomus hom. 60. ad pop. Antioch. cum peccato eorum qui ipsum Christum Dominum occiderunt. Certe Apostolus 2. Cor. 11. aperte declarat, indignè manducantem & bibentem *Reum esse corporis & sanguinis Domini*. Quare [ut monet Concilium Trid. sess. 13. cap. 7.] *communicare volenti revocandum est in memoriam Apostoli præceptum loc. cit. Probet seipsum homo & sic de pane illo edat, & de calice bibat.* Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Confessione Sacramentali ad sacram Eucharistiam accedere debeat: quod à Christianis omnibus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incumbit celebrare, hac sancta Synodus perpetuo servandū esse decrevit, modo non desit illis copia Confessoris: quod si, necessitate urgente Sacerdos absque prævia confessione celebraverit; quamprimum confiteatur.

Ex qua Concilii doctrina obiter colligitur, quàm periculosa sit quorundam Theologorum sententia, qui asserunt olim iis, quibus ob peccata mortalia imposita fuerat poenitentia publica, concessam nihilominus ab Ecclesia interdum fuisse Eucharistia participationem, quamvis sacramentalem peccatorum absolutionem non recepissent; eandem etiam Eucharistiam ab Ecclesia non fuisse denegatam ob peccata quædam mortalia non ita gravia, licet nulla Sacramentali poenitentia expiata forent,

Hæc enim manifestè pugnant cum iis quæ à Tridentino Concilio, ex praxi & consuetudine totius Ecclesiæ, ad perceptionem Eucharistiæ faciendam esse præscribitur; imò quæ ex ipsiusmet Apostoli verbis in vero & proprio sensu ab ipsa Ecclesia explicatis tanquam ab ipsa necessaria declarantur.

Diximus ad dignam sacræ Eucharistiæ perceptionem requiri munditiem à quovis peccato mortali, non à peccato veniali: cum per illud sanctificantis gratia non destruat, ut ex fide certum est: quamquam ita erga venialia aliqua peccata præ affectu esset expressa & deliberata voluntate inhærere vellet, esset ratio dubitandi (ut nihil hic temerè definiamus) is ad sumendam Eucharistiam sufficienter esset: cum enim Eucharistia sit ex divina institutione desum quo liberamur à culpis quotidianis, ut ex Concilio supra relatam est, qui fieri posset, ut is dignè illam acciperet, qui peccata illa quotidiana seu venialia deliberatè animo fovere vellet?

Tertia dispositio est, ut nulla Ecclesiæ prohibitio ius Sacramenti perceptionem impediat: quantum enim quis iustus & sanctus existat, si tamen Ecclesiæ Sacramenti huius sumptioni conditionem aliquam imponat, qua deficiente illud sumi prohibeat, parendum ac cessario, nec contempto aut neglecto illius præcepti non potest quis ad sacram illam mensam accedere, ut plurimum hoc assert S. Doctor q. 10. a. 8. si quis à media aliquo cibi vel potus sumpserit; cum secundum Ecclesiæ leges non nisi à jejunis Sacramentum hoc extra modum periculosum sumi debeat. Item si quis excommunicationis alicujus sententia fuerit superioris auctoritate celsus, quantumvis aliàs coram Deo innocens & ab omni crimine immunis existat, nihilominus ab Eucharistiæ perceptione abstinere tenetur, donec vel innocentiam suam superiori probaverit, vel absolutionem ab excommunicatione acceperit: ut enim rectè monet S. Gregorius hom. 26. in Evang. *Pasteris sententia iusta vel iniusta*

Trid. per gregi timenda est, &c. & is qui sub manu Pastoris est, timeat
 ligari, vel injustè; nec Pastoris sui iudicium temerè reprehens-
 dat; ne si injustè ligatus est, ex ipsa tumida reprehensionis su-
 perbia culpa, qua non erat, fiat.

Quarta denique dispositio ad dignam Eucharistiæ per-
 ceptionem necessaria, in illis qui sunt rationis compotes,
 est pius aliquis reverentiæ ac devotionis affectus. Quod
 factis expressè declarat Concil. Trid. Sess. 13. cap. 7. ubi dicit
 quique fidelium cavendum esse, Ne absque magna reveren-
 tia, & sanctitate ad hoc Sacramentum percipiendum accedat;
 & cap. 8. explicans qua ratione spiritualiter sumatur, dicit
 id fieri Fide viva, qua per dilectionem operatur; id est per
 affectus aliquos fidei & charitatis, quibus Christo Domino
 quilibet fidelis spiritualiter unitur: atqui frustra quis
 Christum sacramentaliter tantum in Eucharistia sumeret,
 nisi eidem spiritualiter conjungeretur; quod tamen sine
 aliquibus piis & religiosis affectibus fieri non posse ex re-
 latis Concilii verbis aperte constat.

Et certè quis non meritò reprehensibilem judicaret &
 peccati damnaret illum, qui licet à peccato mortali per
 absolutionem sacramentalem factus immunis, sine ullo
 tamen reverentiæ aut pietatis sensu, animoque deliberatè
 vanis cogitationibus distracto ad tremendam hanc men-
 sam accederet: piorum equidem omnium sensus est, ut
 si in Sacramenti hujus perceptione minùs afferant devo-
 tionis ac reverentiæ quàm par esse arbitrentur, de illo de-
 diafectu tanquam de peccato sese in confessione sacramen-
 tali accusent; unde patet eos, tanquam indubitatum
 tenere, divinum hoc Sacramentum non nisi
 cum singulari religionis ac pietatis
 affectu esse suscipien-
 dum.

PARAGRAPHUS II:

Quanam dispositiones requirantur ex parte corporis.

DVÆ præsertim ad hoc Sacramentum suscipiendæ dispositiones ex parte corporis requiruntur. Præsertim est, ut qui Eucharistiam cupit percipere, sit jejunus; ut nihil cibi vel potus à media nocte sumpserit. Doctor q. 80. a. 8. idque in variis Conciliis decretum ut in Carthagin. 3. cap. 29. & Tolet. 7. can. 2. *ut in hoc tantum Sacramenti* (quod dixit S. Aug. Epist. 118.) *primò Christiani corpus Dominicum intraret, quam reliquiis* quibus verbis intelligitur quale debeat esse illud jejunium, perfectum scilicet ac naturale; ita ut omnem usus cibi, potus, medicina, aut cuiusvis alterius rei in quantumlibet parva quantitate sumptionem excludat, ut am docet S. Thomas cit. a. 8 ad 4. & cum illo commiter omnes.

Cæterum si quis sanguinem aliumve humorem ex parte defluentem, aut os eluendo aquæ guttulas cum mixtas, aut cibi reliquias dentibus adhaerentes casu transglutiat, non censetur violare jejunium, nec communicatio ne abstinere tenetur, ut explicat idem S. Tho. loco citato.

Sunt tamen aliqui casus in quibus, secundum communem Doctorum sententiam & Ecclesiæ praxim, etiam non jejunis Eucharistia sumi potest. Primus est, quando in periculo mortis per modum viatici sumenda est, docet idem S. Thom. supra. Secundus quando, nisi sumatur Eucharistia, vel incendio absumenda est, vel fidelium aut impiorum manibus prophananda; enim à Sacerdote vel à quovis alio etiam non jejunio reverentia sumi debet. Tertius, quando Sacrificii percipiendi necessitas incumbit, ut à Sacerdote celebrans

consecrationem sed ante Sacramenti sumptionem moriatur; tunc enim debet alius etiam non jejunus Sacrificium inchoatum perficere. Item si quis post consecrationem & corporis Christi sumptionem animadvertat aliquam pro vino fuisse in calice appositam; tunc enim licet illam hauserit, debet tamen (prout in Rubricis Missalis annotatur) panem & vinum de novo offerre & consecrare, incipiendo ab illis verbis; *qui pridie quam pateretur &c.* ac postea sumere. Monet tamen recte Laymannus cap. 7. de Sacrif. Missæ nullum ibi præceptum imponi, adeoque Sacerdotem, præsertim si publicè celebret, sequi posse sententiam Scoti, Gabrielis, Adriani, Navarri, & aliorum quos ibidem citat, quibus etiam subscribit Tolemus lib. 2. cap. 9. qui omnes docent, in eo casu satius esse, ad evitandum scandalum, ut solummodo Sacerdos aliud in calice vinum cum pauxillo aquæ infundat, & tacite offerat, atque consecret incipiendo ab illis verbis: *simili modo postquam &c.* Quartus denique casus est, quando post sumptam ablutionem animadvertit Sacerdos superesse aliquas hostiarum à se consecratarum particulas; illas enim tunc licite absumere poterit, ut docent Sotus, Navarrus, Suares, & alii apud eundem Laymannum supra: ubi etiam monet id intelligendum esse, non tantum de particulis minutis in patena vel corporali harentibus, sed etiam de grandioribus si facile asservari non possint; dummodo tamen Sacerdos nondum ab altari recesserit aut vestes sacras exuerit.

Secundâ dispositio ex parte corporis, est mundities, seu ab omni immunditia corporali puritas: ad reverentiam quippe huic divino Sacramento debitam pertinet, ut si quis immunditiei alicui seu pollutioni causam culpabilem dederit, quamvis peccatum in Pœnitentiæ Sacramento expiaverit, à perceptione tamen Eucharistiæ abstineat illo die, ut fusè declarat S. Thom. art. 7. ubi S. Gregorium tanquam illius Doctrinæ assertorem citat in Epist. ad August. Anglorum Episcopum responsione 10. & additque quòd, quamvis nulla culpabilis causa inter-

E

cede-

eederet, ex quadam congruitate tamen & decentia
 fultius videretur illo die abstinere; quod tamen liberum
 cuique est; imò si necessitas aliqua urgeat, aut diaboli fra-
 timeatur, tunc S. Doctor communionem censet non
 esse relinquendam.

Quod autem de hac peccati specie, hoc & de plerisque
 alijs grauioribus dicendum videtur: quis enim afflic-
 tione audeat hominem, qui immane aliquod flagitium, vel
 homicidium aut adulterium recenter perpetrauerit, et
 eadem die mente adhuc commota, & turbata consciencia
 quamvis peccatum cum ingenti cordis dolore confite-
 rit, illiusque remissionem fuerit consecutus, posse tamen
 cum debita reverentia huic Sacramento participare, non
 quis non iudicet, eiusmodi hominem saltem illo die
 sacra Communionem abstinere debere, eique confite-
 tum hoc præcipere posse; excipitur tamen casus neces-
 sitatis, aut alterius causæ rationabilis, quæ Confessione
 discutienda relinquatur.

Cùm igitur de supradictarum dispositionum ad
 nam Eucharistiæ perceptionem necessitate omnes
 veniant, de duabus alijs aliqua est hodie inter Theo-
 gos difficultas, quæ duobus Paragraphis sequentibus
 planabitur.

PARAGRAPHUS III.

*An sit ex præcepto aliquo necessarium, ut qui
 poenitentiam seu satisfactionem sibi à Sacerdote
 iniunctam ante sumptionem Eucha-
 ristia impleat.*

QUÆSTIO proposita intelligenda est de satisfactione
 poenitentia secreta, id est secreto in confessione
 sacramentali imposita, & secreto à poenitente imposita
 da, non verò de publica & canonica poenitentia, quod sacra-
 mentum

peccata quædam graviora & publica olim imponebatur: est enim in confesso apud omnes secundum antiquam Ecclesiæ praxim publicos pœnitentes fuisse à sacra Communionem exclusos, ipsamque à corpore Christi separationem publicam illius pœnitentiæ partem fuisse; nec proinde nisi peracta illa pœnitentia ad sacram Mensam licite accedere potuisse; quamquam verum sit, etiam aliquando ante peractam publicam illam pœnitentiam ipsos pœnitentes prius secreto & sacramentaliter à peccatorum reatu absolutos, ad sacram Synaxim in quibusdam casibus admissos fuisse, ut fuse & erudite explicat & probat Ioannes Bagotius è Societate Iesu in dissertationibus Theologicis de Pœnitentia. dis. 2. cap. 8. sect. 2. & seq.

Quærimus igitur hic an pœnitens sacramentaliter confessus & absolutus impositam sibi à confessario satisfactionem prius implere teneatur, quàm Eucharistiam percipiat. Et respondendum est nullo præcepto neque divino neque Ecclesiastico ad id teneri. Quod ut facilius probari possit præsupponimus ex doctrina Concilii Tridentini & communi Ecclesiæ praxi, absolutionem sacramentalem posse valide ac fructuose conferri pœnitenti etiam peccata mortalia confitenti, antequam impleverit impositam sibi à Sacerdote satisfactionem, imò, cum ipsa satisfactio, sive consideretur quatenus exoluitur pro pœnis, quæ ut plurimum peccato quoad culpam remisso luendæ supersunt, sive sub quavis alia ratione, non possit esse Deo grata & accepta, nisi ab eo impleatur qui iustus longè melius ac perfectiùs effectum suum sortiri, si prius pœnitens per absolutionem sacramentalem Deo reconcilietur.

Hoc igitur præsupposito, dicimus nullum extare præceptum divinum aut Ecclesiasticum, quo homo per sacramentalem absolutionem justificatus, ad implendam satisfactionem sibi à sacerdote impositam obligetur, antequam quoad sacram communionem accedat; neque enim divinæ pecc

aut Ecclesiasticae leges quidquam aliud requirunt in
 qui communicaturus est, nisi ut sit in gratia sanctifican-
 tati, easque habeat dispositiones, quas Paragrapho pre-
 cedenti explicavimus: potest autem illas habere, quan-
 vis satisfactionem nondum impleverit. Certè Concilium
 Trid. Sess. 13. cap. 7. ex professo declarans quanam præ-
 ratio ad hoc Sacramentum dignè suscipiendum requi-
 tur, nihil de illa satisfactionis adimpletione dicit, sed
 tummodò proponit probationem illam quæ ab Apostolo
 præscribitur, ratione cuius is, qui peccati alicujus mor-
 tis sibi conscius est, ad sacram comunione non-nisi per
 missa confessione Sacramentali perceptaque absolutio-
 accedere debet.

Cui Concilii doctrinæ suffragatur S. Gregorius Episcopus
 in lib. reg. lib. 2. cap. 1. *Quid est, inquit, hoc loco probatio,
 evacuata peccatorum nequitia se probatum ad dominicam
 mensam & purum exhibere?*

Quod confirmari potest ex eo quòd S. Thomas
 quòd quilibet in gratia sanctificante existens, est me-
 brum vivum corporis Christi, proindeque filius Dei et
 rivus ac hæres; atqui membrum vivum debet sustine-
 re de alimento ipsius corporis, & is, qui divina illa cele-
 stis gloriæ fruitione revelata facie pasci ac res-
 dignus est, eandem sub vero Sacramenti dignè recipere
 potest.

Dices, saltem posse sacerdotem pro arbitrio præ-
 tem obligare, ut adimpleat satisfactionem à se impo-
 tam, priusquam corporis Christi particeps fiat.

Resp. posse quidem, sed non pro arbitrio; neque enim
 celestis illius thesauri Dominus est, sed tantum dispo-
 tor, proindeque sicut Margaritam illam divinam pro-
 non debet ante porcos, sic nec justis & filiis panem
 sine maxima & gravissima causa denegare: imò SS. Pa-
 nimium illum rigorem quorundam sacerdotum pro-
 improbant. Vnde S. Leo Papa Epist. 80. in fine. *Nulli
 fianorum, inquit, facile communicatio denegetur, nec ad
 nantis arbitrium sacerdotis hoc fiat: & paucis interje-*

conqueritur levibus de causis quosdam à gratia communio-
nis exclusos, & animam, pro qua Christi sanguis effusus est, irro-
gatione tam sevi supplicii sauciata, & inermem quodammo-
do, ex utraque omni munimine diabolicis incurribus, ut facile
capiatur, obiectam.

PARAGRAPHUS IV.

An ad dignam Eucharistæ perceptionem requiratur
excellens aliquis puritatis ac sanctita-
tis gradus.

SENSUS quæstionis est, an ad dignam corporis Chri-
sti participationem minimè sufficiat, ut quis per con-
fessionem & absolutionem sacramentalem à peccatis
mortalibus mundatus sit; sed requiratur insuper, ut per
diuturna pœnitentiæ bonorumque operum exercitia
gradum aliquem excellentiorem puritatis ac sanctitatis
acquiserit; ita ut, si quis recens à peccatis mortalibus per
Sacramentum pœnitentiæ purgatus, in se nihilominus
adhuc experiatur vitiosos aliquos motus, pravas inclina-
tiones, infirmam & languidam voluntatem, & alias ejus-
modi peccatorum reliquias, is sufficienter dispositus ad
Eucharistiam dignè percipiendam non censeatur, nisi
priùs in persanandis illis animi ægreditudinibus, & ejusmo-
di peccatorum veluti radicibus penitus extirpandis, ac
virtutum oppositarum acquirendis habitibus sedulò ac
diu laboraverit. Pro cujus resolutione.

Dicendum quòd, quamvis nulla creaturæ puritas aut
sanctitas, quantacunque sit, infinitæ hujus divini Sacra-
menti excellentiæ ac dignitati pro merito respondere va-
leat; ea tamen fuit divinæ in nos clementiæ benignitas,
ut nullum certum puritatis aut sanctitatis gradum ad dig-
nam illius participationem præscripserit, sed id uniuscu-
jusque liberæ voluntati permiserit; ita, ut dummodo

quis verè à peccato mortali emundatus, & per gratiam sanctificatus existat, quascunque animæ ægri tudines & pravorum affectus in se persentiat, modò iis non contentiati, licitè ac fructuosè ad sacram Eucharistiam. possint accedere.

Id satis apertè colligitur ex his Christi Domini verbis S. Matth. 11. & 9. *venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos; & non est opus valentibus medicari, sed male habentibus.* Item ex eo, quòd universa Ecclesia in publicis Collectis proficitur ac postulat, ut hoc divinum Sacramentum sit ablutio scelerum, sit fortitudo fructuum, &c.

Id ipsum etiam asserunt SS. Patres, cùm docent, ut ex hujus Sacramenti effectibus esse, animæ ægri tudines sanare, pravorum affectuum motus sedare, peccati ferocem comprimere, & alia similia in nobis operari, & eorum testimoniis suprâ relatis constat, quibus tria ad se subjungimus.

Primum est S. Thomæ in opusc. 58. de Sacramento Eucharistie, cap. 1. ubi docet corpus Christi in Eucharistia sicut Medicinæ nobis exhiberi; illudque comparat in ficium, qua Isaias Ezechia regis ulcus sanavit, dicitur hujus Sacramenti perceptione ulcus concupiscentie sanari.

Secundum est S. Bonaventuræ in compendio Theologicæ veritatis Lib. 6. cap. 15. ubi dicit corpus Christi in Eucharistia esse. *Agris medicinam, peregrinantibus viam, dolentes confortare, valentes delectare, languorem sanare, &c.*

Tertium est insignis Ecclesiæ Parisiensis Cancellarius Ioannis Gersonis, qui tract. 9. super Magnificat, in quaquam hortatus est animam Christianam ut frequenter ad sacram Eucharistiam accedat, *Audis (inquit) respondere: frigida sum, dispersa sum, carnalis sum, torcor curis, scrupulus inquietor, mordeor concupiscentiis, imbecillus est. nutat spes, charitas refriguit: qua mihi curatio cum Hospite tanto? imò verò, qua tibi curatio nisi si dicere tanto? si te sanam iudicares, opus medico non haberet.*

ante illum repelleres; exemplum Petri non approbamus in hac parte: stupuit ad capturam piscium, subintulit tremens; exi à me Domine, quia peccator ego sum; tantò magis à Petre, si peccator es, retinendus est medicus sanctificans & peccata tollens à se: quantò sapientius peccator Zachaeus, qui festinus & gaudens suscepit Iesum ad se: denique quam prudenter hoc fecerit, data salus ostendit.

Cæterum quantò propensior erga nos Christi clementia & benignitas in hoc Sacramento effulget, tantò majorem haud dubiè reverentiam ac devotionem à nobis exigit: tantumque abest ut inde quis occasionem neglectus aut torporis accipiat, quin potius, quò ad hanc divinam mensam sapius accedit (quod tamen sine sapientis viri consilio facere periculosum est) eò attentius sibi ipsi invigilare debet, ne tot coelestibus gratiis tam frequenter irroratus, vitiorum tribulos aut lab: uscas, sed potius uberes virtutum fructus referat; Terra enim saepe super se venientem bibens imbrem, &c. proferens autem spinas ac tribulos, reproba est, & maledictio proxima; cujus consumptio est in combustionem. Hebr. 6.

SECTIO VIII.

Qua sit hujus Sacramenti percipiendi necessitas.

DE duplici necessitate medii vel præcepti, quæstio intelligi potest: de qua in priori sensu Dicendum 1. Sacramentum Eucharistiæ in re susceptum, nec adultis nec parvulis ad salutem necessarium esse necessitate medii. Ita S. Doctor q. 73. a. 5. Et de adultis quidem constat, tum ex communi Ecclesiæ consensu, tum ex illis Christi Domini verbis S. Marc. ult. Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit, Vbi æterna salus adultorum (de quibus loquitur) fidei

E 4

ac Bap-

Baptismo solum ascribitur nullâ Eucharistiæ facta mentione. De parvulis vero usurationis carentibus, Concilium Trid. Sess. 21. cap. 4. expressè declaravit illos nullâ ligari necessitate ad Sacramentalem Eucharistiæ communicationem: si quidem, per Baptismi lavacrum regenerati, & Clero incorporati, adeptam jam filiorum Dei gratiam in illa amittere non possunt.

Dicit aliquis, olim SS. Patres Eucharistiæ parvulis baptizatis administrasse, ut constat ex S. Cypr. Sermonibus, S. August. Epist. 107. ad Vitalem, & aliis. Unde quaeritur illos existimasse Eucharistiæ esse necessitate mediæ necessariam.

Resp. morem illum communicandi parvulos aliquibus tantum in locis fuisse servatum; neque SS. Patres, quam censuisse realem Eucharistiæ susceptionem necessitate mediæ esse parvulis necessariam; cum S. Melchior Papa, qui circa annum 312. rexit Ecclesiam, in Epistola crederet ad Episcopos Hispaniæ dicat, *Regenerationem (Baptismi scilicet) per se salvare nos in pace beati seculi recipimus.* Unde Concilium Trid. sup. docet, *Non esse damnandam antiquitatem, si eum morem in aliquibus locis aliquando servavit: ut enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt; ita certè, eos nulla necessitate id fecisse, sine controversia credendum est.*

Dicendum 2. Sacramentum Eucharistiæ in voto acceptum, eatenus tam adultis quàm parvulis esse ad salutem necessarium necessitate mediæ, quatenus votum illud Baptismi susceptione continetur; tum ratione gratiæ baptismalis, quæ baptizatum ad Eucharistiæ perceptionem idoneum efficit; tum etiam ratione propensionis, quam is qui vitam spiritualem gratiæ per Baptismum cepit, censetur habere ad vitam illam per alimentum Eucharistiæ conservandam, ut docet S. Thomas supra post illum communiter alii Theologi, ut videre est apud Valentiam disp. 6. quæst. 1. de Eucharist. punc. 5.

Ex qua doctrina sic explicitata intelligi potest, quo sensu dixerit S. August. Lib. 1. cont. duas Epist. Pelag. cap. 4.

vitam habere non posse, qui fuerint expertes corporis & sanguinis Christi. Id enim intelligendum est de sumptione corporis Christi, quæ censetur fieri in voto, cum suscipitur: quod idem S. Pater declaravit, ut refertur cap. Nulli, de Consec. dist. 4. ubi dicit tunc unumquemque fidelium corporis sanguinisque Domini participem fieri, quando in Baptismate membrum corporis Christi efficitur.

Quod si de necessitate præcepti quæstio intelligatur.

Dicendum 3. varia olim de hac re extitisse Ecclesiæ præcepta, Initio siquidem nascentis Ecclesiæ fideles sapissime, imò fere quotidie Sacramentum hoc sumebant: quæ consuetudo cum paulatim intermitti videretur; hanc S. Anacletus aliqua ex parte renovavit Epist. 2. præcipiens, ut saltem ministri qui Missæ Sacrificio inservirent, Eucharistia participarent. Charitate postmodum refrigescente S. Fabianus Papa Epist. 1. quæ refertur cap. *Etsi* de consec. dist. 2. edixit, ut ter saltem quotannis, scilicet in festis Natalis Domini, Resurrectionis, ac Pentecostes, omnes Christi fideles Eucharistiam sumerent. Quod postea in pluribus Conciliis similiter decretum est, ac præsertim Agathensi. Demum cum sancta illa & salubris præceptio in desuetudinem abiisset, & maximo animarum damno in plures etiam annos corporis Christi communio differatur, constitutum est in concilio Laterani sub Innocentio 3. cap. *Communis utriusque sexus*, ut singuli fideles, cum ad annos discretionis pervenerint, Sacramentum hoc saltem semel in anno tempore Paschatis percipiant, nisi ex licentia proprii sacerdotis, in plures aliquot dies ex causa aliqua rationabili differendum esse censeatur.

Sunt autem quædam hæc observanda circa Ecclesiasticum illud de sumenda Eucharistia præceptum,

Primum est, tempore Paschatis intelligi totum illud tempus, quod effluit à Dominica Palmarum usque ad Dominicam in Albis inclusivè; ut ab Eugenio 4. declaratum fuisse refert Navarrus cap. 21. nu. 45. imò, ubi consuetudo legitime præscripta viget de satisfaciendo huic præ-

E. s.

cepto.

cepto pro communionem quolibet Quadragesimae factam, idem Navarrus docet, satis esse ad transgressionem præcepti evitandam, ut quis ejusmodi consuetudini conformet.

Secundum est, ex probabilissima & in praxi magis accepta sententia illum, qui tempore Paschatis ex causa aliqua justa vel injusta sacram Eucharistiam accipere terminavit, postea quamprimum commodè potest, ad sumendam illam obligari. Ita docent Navarrus, Azor, Suarez & alii apud Layman. cap. 5. de Euchar. quibus subscribitur Isamb. ad quæst. 80, disp. 6, art. 2. ubi etiam addit illum qui prævidet defuturam sibi tempore Paschatis communionem, ad præveniendum illud tempus obligari: quod tamen aliqui rectè limitant, si intra eundem annum jam semel non communicaverit; aut si prævidet quòd intra eundem annum amplius communicare non possit; quia Ecclesie intentio præcipua est, ut communicatio ultra annum non differatur, sicut rectè observat & præcipit Laimannus supra.

Tertium est, poenam illam in supradicto decreto Concilii Lateran. contra hujus præcepti transgressores constitutam; scilicet ut viventes ab Ecclesia arceantur, & mortui Ecclesiastica sepultura priventur; non esse lata: sententia sed ferenda, ut ipsius decreti verba indicant: quapropter parochi aliique sacerdotes, qui jurisdictionem in foro exteriori non obtinent, poenam illam non nisi constituto ac jubente Ordinario inferre non debent, nisi specialiter dioceseon constitutionibus aut consuetudinibus aliquibus expressius declaretur.

Dicendum 4. non modò Ecclesiasticum, sed etiam civile vinum de sumenda Eucharistia extare præceptum. Ita docet Thomas q. 80. a. 17. & constat tum ex his Christi Dominici verbis S. Ioan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis &c. non habebitis vitam in vobis*; tum etiam ex Concilio Tridentino, sess. 13. cap. 2. ubi sic loquitur; *Salvator noster, discipulus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, & illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, &c.*

Quæres quo tempore divinum illud præceptum obliget? Resp. 1. obligare saltem in articulo mortis, ut docet & pluribus probat Suares disp. 69. sect. 3. & Valentia disp. 6. quæst. 8. de Euchar. punc. 4. colligiturque ex perpetua Ecclesiæ praxi, quæ peculiari cura semper cavit, ne infirmi sine illius sumptione ex hac vita decederent. Vnde in Concilio Nicæno 1. cano. 13. Eucharistia in fine vitæ sumenda vocatur *viaticum necessarium*; idem habetur in Concilio Carthagin. 4. can. 77. & in aliis Conciliis, quæ referuntur in Decreto causa 27. quæst. 1. & 6.

Resp. 2. valdè probabilem esse sententiam Soti lect. 9. de Euchar. Ægidii Coninck quæst. 63. art. 3. & aliorum Doctorum, qui afferunt ex præcepto divino unumquemque fidelem adultum etiam citrà mortis periculum ad sumendam aliquoties in vita Eucharistiam obligari, Christumque Dominum nullum tempus certum præscribere voluisse, sed Ecclesiæ suæ reliquisse determinandum.

Est autem observandum, quando Eucharistia in periculo mortis per modum viatici sumitur, etiam à non jejunis illam sumi posse. quando sine gravi damno aut periculo jejuniam ab illis usque ad tempus hujus Sacramenti suscipiendi servari non potest, ut ex communi Doctorum consensu docet Toletus l. 6. c. 15. & habetur in rituali Romano titulo de communione infirmorum: si tamen nullum probabile mortis periculum immineret, & ex devotione sola communicare vellet infirmus (quod illi haud dubiè saluberrimum est, ideoque consulendum) tunc non nisi jejunos Eucharistiam suscipere deberet. In quòd si infirmus in mortis periculo diutiùs versetur, poterit iterum & sæpius Eucharistiam per modum viatici etiam non jejunos sumere, ut docet idem Toletus supra; dummodo tempus aliquod ab ultima viatici sumptione intercesserit, quod quidem tempus in Rituali Parisiensi dicitur. de comm. infirm. decem dierum spatio præfinitur.

Quæ.

Querunt aliqui, an is, qui paulò antequam incidit in periculum mortis, communicavit, teneatur iterum in periculo illo adveniente Eucharistiam recipere. Quia Theologi, ut Sorus, Paludanus & alii quos citat & laudat Laymannus cap. 5. de Euchar. existimant illum iterum Eucharistiam recipit octo vel decem diebus antequam in periculum mortis incidere, non teneri sub peccato iterum communicare: quorum sententia quamvis verior tamen & in praxi tenenda est ea, quae rationalem ex præcepto divino iterum obligari ad communicandum, etiamsi pridie quàm incidere in mortis periculum, jam communicasset. Ita Isamb. ad quaest. 80. §. art. 2. ubi etiam contendit illum, qui nihil de periculo mortis cogitans communicasset aut celebrasset, si eodem die in tale periculum incidat, iterum ad Eucharistiam recipendam per modum viatici obligari: cui tamen sententiae ne subscribamus, obstat Ecclesiae lex & consuetudo prohibens, ne quis eodem die bis communicet, exceptis aliquot casibus in jure expressis, ut Natalis Domini, in quibusdam locis, ubi unus parochus duas aut plures Ecclesias parochiales distinctè possidentis, &c. inter quos tamen propositus casus nusquam reperitur.

Optimum super hac re consilium esset id præceptum, quod à sanctissimis viris, & nuper etiam ab Eminenti-
 mo & de universa Ecclesia optimè merito Cardinali
 Iunio aliquot annis ante mortem factum legimus, quod
 quoties communicabant aut Missæ Sacrificium celebra-
 bant, toties sacram Eucharistiam per modum viatici
 peculiari intentione sumebant, ea scilicet mente,

si mors ex improvise accideret, divino præcepto de Eucharistia in tali casu satisfactum esset.

¶

SECTIO IX.

Solvuntur quaedam dubia circa doctrinam procedenti sectione traditam.

PRIMUM est, utrum amentibus baptizatis administranda sit Eucharistia. Respondet S. Doctor q. 80. a. 9. cum distinctione: vel enim semper caruerunt usu rationis, & talibus dicit Sacramentum hoc non esse administrandum: vel non semper carverunt, & tunc si prius cum essent rationis compotes, apparuit in eis Sacramenti huius aliqua devotio, debet ipsis in articulo mortis exhiberi (ut ibidem docet confirmatque auctoritate Concilii 4. Carthaginensis cap. 76.) nisi forte timeatur periculum vomitus vel expuitionis. Iis autem, qui non omnino amentes sunt, sed debilem tantum habent rationis usum, non est hoc Sacramentum omnino denegandum, sed pro ratione dispositionis & devotionis administrandum.

Secundum est, qua aetate pueris Sacramentum hoc administrari debeat? Resp. nihil super hac re generatim posse definiri, sed cujusque pueri indolem esse considerandam; in aliis siquidem tardiùs, in aliis citiùs rationis usus exoritur: neque tamen requiritur ut puer pleno ac perfecto iudicio polleat, sed satis est secundum mentem S. Doctoris sup. in resp. ad 3. ut aliqualem usum rationis habere incipiat, possitque actum fidei circa hoc Sacramentum elicere, & devotum aliquem affectum circa illud concipere.

Vnde graviter aliquando peccant parentes, pastores, & confessarii, qui ex incuria primam puerorum communionem nimis diu differunt, quos Beatae memoriae Franciscus Salesius Episcopus Gebennensis in ipso rationis crepusculo ad Christum Dominum volebat in huius Sacramenti participatione adduci; ut illius gratiis irrorati tanquam

quam nouellæ oliuarum in circuitu mensæ Domini adolefcerent, eoquæ confortante, baptismalem innocentiam feliciter & constantius custodirent.

Tertium est, utrum reis ad mortem damnatis Eucharistia licite denegari possit? Resp. cum Ifamberto ad q. 8. disp. 2. 4. Ecclesiam posse speciali aliquo decreto, vel ratione alicuius consuetudinis, eiusmodi reos ad mortem damnatos Sacramentali Eucharistia perceptione priuare, quod præsertim probat ex eo, quod Ecclesia olim in quibusdam Concilijs, ac nominatim in Concilio Eliberitano, quosdam peccatores publicos, licet pœnitentes Sacramentaliter absolutos, sacra viatici sumptione etiam in articulo mortis priuauit: ergo idem etiam nunc in similibus casibus ad horrorem quorundam criminum altius animis imprimendum facere poterit: cum in dispensatione Sacramentorum salua illorum substantia plenam à Christo Domino potestatem acceperit.

Quartum est, utrum sicut sacerdotes celebrantes, sic etiam laici communicantes Sacramentum hoc sub utraque specie sumere debeant? Resp. iuxta definitionem Concilii Trid. sess. 21. cap. 1. *Laicos & Clericos non conficientes, nisi præcepto diuino ad Eucharistia Sacramentum sub utraque specie sumendum obligari; neque vilo pacto, salua fide, dubitare posse, quin illis alterius speciei Communio ad salutem sufficiens.* (Et postea subdit cap. 2.) quod, licet ab initio Christiana religio non infrequens utriusque speciei usus fuisset, tamen progressu temporu, latissime iam mutata illa consuetudine, antequam mater Ecclesia grauibus, & iustis de causis adducta, hanc consuetudinem sub altera specie communicandi approbavit, & præcepte habendam decreuit: quam reprobare, aut sine ipsius Ecclesie auctoritate pro libito mutare non licet. (Addit denique cap. 3.) fatendum esse, etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, utrumque Sacramentum sumi; ac propterea quod ad fructum attinet, nullam gratiam necessariam ad salutem eos fraudari, qui unam speciem solam accipiunt. Certè in scripturis, Act. 2. 20. & 27. fit mentio solius fractionis panis, in cuius communicatione dicuntur fideles fuisse per-

seueras

seuerantes : & olim in Ecclesia Sacramentum hoc sub sola specie panis ad communionem infirmorum asseruatum, ipsisque infirmis ministratum fuisse constat ex Concilio Nicæno can. 12. & 14. & ex Eusebio lib. 6. Hist. Eccl. cap. 35. & etiam ex S. Greg. Nazian. in orat. de Gorgonia sorore: ex quibus constat quantum à veritate alienum sit, quod hæretici dicunt, vnumquemque fidelium præcepto diuino ad communionem sub vtraque specie sumendam obligari.

SECTIO X.

Quis sit legitimus huius Sacramenti minister.

QVÆSTIO proposita dupliciter intelligi potest: primo, quis hoc Sacramentum conficere; secundo, quis illud legitime dispensare & administrare possit. Pro illius in vtroque sensu resolutione.

Dicendum est solum nouæ legis sacerdotem ritè ordinatum esse proprium & legitimum Eucharistiæ conficiendæ ministrum. Hæc veritas, quæ de fide est, constat tum ex his Christi Domini verbis S. Matth. 26. & S. Luc. 22. *hoc facite, &c.* quibus, solis Apostolis, eorumque in sacerdotio successoribus hanc Eucharistiæ conficiendæ potestatem concessit; quo sensu verba illa intelligenda esse docet S. Thom. q. 82 a. 1. & constat ex Concilio Lateran. sub Innocentio 3. cap. *Firmiter*, in quo statuitur *neminem nisi sacerdotem ritè secundum clauas Ecclesiæ ordinatum, Sacramentum hoc posse conficere*: quod etiam expresse definitum est in Conc. Trid. sess. 2. cap. 1. Huic quoque veritati subscriperunt SS. Patres, vt S. Chrysostomus passim in libris de sacerdotio, præsertimque lib. 3. cap. 3. & S. Hieron. dialogo cont. Luciferianos post medium,

vbi

ubi contendit Hilarium quemdam Schismaticum potuisse Eucharistiam conficere, eò quòd fuisset tamen in Diaconum ordinatus.

Dicendum 2. solum sacerdotem esse ordinarium dispensationis & administrationis hujus Sacramenti. Ita S. Thom. q. 82. a. 3. & constat ex cap. *Per de consecr. dist. 2.* in quo reprehenduntur sacerdotes, laicis Eucharistiam dabant ad infirmos deferendam in Concilio Trid. sess. 13. cap. 8. dicitur, *hunc semper in ecclesia morem fuisse, ut laici à sacerdotibus communionem acciperent.*

Diximus (ordinarium) primis enim Ecclesie temporibus ob penuriam sacerdotum, extraordinarie hanc charistiam dispensationem Diaconis commissam. constat ex S. Iustino. Apolog. 2. in fine & ex S. Ambrosio. 1. offic. cap. 41. quod tamen tempore consequentium casum necessitatis redactum fuit, ut declarat Concilio Carthag. 4. can. 38. ac demum prorsus in Levit.

Quamquam Suarez disp. 72. sect. 1. & alii Doctores ibidem citat, existiment etiam nunc in casu necessitatis (ut si infirmus in mortis articulo postulare viaticum adesset sacerdos) posse Diaconum illi administrare, similiter docet Solet. lib. 2. cap. 28. Imò idem Suarez, lentia, Koninch, & alii apud Bonacinam disp. 4. quæ punct. 1. asserunt in extremæ necessitatis casu, ut in articulo mortis, si nullus adsit sacerdos aut Diaconus licet posse Eucharistiam per se ipsum sumere aut alteri sumendam præbere; quòd tamen intelligendum est de quovis scandalo: quamvis autem Bonacina hanc sententiam minus probabilem existimet, aliis tamen non probanda videtur; cum olim id usitatum fuerit ut constat ex Eusebio lib. 6. cap. 36. & nuper etiam in Mariæ Regina factum laudetur.

Dicendum 3. nullum sacerdotem posse licite alteri charistiam administrare, nisi sit ejus proprius pastor, ex proprii pastoris id est summi Pontificis, Episcopi

vel Parochi commissione seu licentia expressa vel rationaliter præsumpta id faciat. Ita Suarez suprâ sect. 2. Vasquez. disp. 219. cap. 2. Laymannus lib. 5. tract. 4. cap. 7. de Euch. qui hanc affert rationem; quod dispensatio Sacramentorum; ac præsertim hujus; quo fideles spiritualiter pascuntur, sit proprium munus pastoris, quod proinde nemo alius sine illius commissione usurpare debet.

SECTIO XI.

De sanctissimo Missæ sacrificio.

PARAGRAPHUS I.

Utrum in Missa verum & propriè dictum sacrificium offeratur.

MISSÆ nomen plurimi ab hebraïca voce, quæ oblationem spontaneam significat, derivare contendunt: alii tamen probabilius (ut Bellarmino videtur lib. 1. de Miss. cap. 1.) dictionem esse latinam existimant à mittendo derivatam; quia per illam obligationes & preces ad Deum mittuntur; vel quia in illius. sine Diaconi vel sacerdotis voce fit missio seu dimissio populi: Patres siquidè Græci nusquam nomen Missæ sed *λειτουργία* usurpasse reperiuntur; quos tamen alias voces Hebraïcas, ut *Pascha, Sabbatum, Alleluja &c.* passim retinuisse videmus.

Quidquid sit de illius nominis derivatione, certum est illud, in Ecclesia antiquissimum & usitatissimum fuisse, ut satis demonstrat eius frequens mentio tum in Conciliis antiquis, tum apud SS. Patres, quos fusè refert Bellarminus loco proximè citato. Et eo nomine, secundum communissimam ac usitatissimam illius acceptionem, significatur actio illa religiosa divinitus instituta, per quam Christi Domini corpus, & sanguis cum sacris quibusdam

busdam ritibus ab Ecclesia præscriptis consecratur, offeratur, ac sumitur. Et de Missa eo sensu intellecta queritur an sit verum & propriè dictum sacrificium: pro cuius definitionis faciliori resolutione.

Supponimus ex Doctrina S. Thomæ 22. q. 85. a. 2. aliorum communiter Theologorum, sacrificium propriè dictum esse oblationem externam soli Deo factam, quæ testimonium supremi dominij, quod in omnes creaturas earumque vitam & existentiam obtinet (cuius presentium sicut creatæ sunt & cōservantur, sic etiã destrui & nihilari possunt) à legitimo ministro res aliqua sensibilis & permanens ritu mystico consecratur, & transmutatur.

Dicitur 1. (oblatio externa) vt ab internis religionis ritibus discernatur.

Dicitur 2. (soli Deo factam) *quis verò, inquit S. Augustinus 10. de ciuit. c. 4. sacrificandum censuit, nisi et, quem deus aut scivit, aut putavit, aut finxit?*

Dicitur 3. (in testimonium supremi dominij) vt explicetur in quem finem sacrificium offeratur.

Dicitur 4. (à legitimo ministro) non enim cuiuscumque offerre sacrificium; *Nec (vt ait Apostolus Hebr. 5.) qui sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquam ad*

Dicitur 5. (res aliqua sensibilis & permanens) vt testimonio sacrificij propriè dicti excludantur actiones inuentæ, quales sunt psalmodiæ, preces &c.

Dicitur 6. (ritu mystico consecratur) id est diuinitati & honori dedicatur: sacrificare enim, vt ait (S. Hieronymus sup. a. 3.) est aliquid sacrum facere.

Dicitur 7. (& transmutatur) ad verum enim & propriè dictum sacrificium requiritur, vt id, quod sacrificatur, transmutetur, vt desinat esse id, quod antè erat: cum enim (vt supra dictum) sacrificium offeratur in testimonium quod Deus sit summus vitæ ac necis arbiter; hæc testimonio requirit, vt non solum vsus rei, sed ipsa etiam substantia Deo offeratur, & in eius honorem consumatur.

Hoc præsupposito, dicendum est in Missa verum & propriè dictum sacrificium Deo offerri. Hæc veritas, quæ

Concilio Trid. sess. 22. cap. 1. definita est tanquam fide credenda, & quã hæretici hodierni præsertim impugnant, probatur 1. ex Malachia cap. 1. sic Iudæos alloquente: *Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum: & munus non suscipiam de manu vestra, Ab ortu enim solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in Gentibus; & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda: quibus verbis prædicit Propheta (vt explicat S. Aug. lib. 19. de ciuit. cap. 23. cessaturas victimas quas in umbra futurorum offerebant Iudæi, & unum sacrificium gentes à solu ortu usque ad occasum, sicut iam fieri cernimus, oblaturas.*

Probatur 2. ex eo quod Apostolus dixit Heb. 6. quod Christus Dominus factus est Pontifex in æternum secundum ordinem Melchisedech, id est quod, sicut Melchisedech panem & vinum in sacrificium obtulit, sic etiam Christus Dominus corpus & sanguinem suum sub specie panis & vini in sacrificium obtulit, & discipulis suis eorumque in sacerdotio successoribus offerendum tradidit: ita enim hunc Apostoli locum explicant SS. Cypri. Ambr. Hieron. & alij quos refert Bellarin. lib. 1. de Missa cap. 6.

Probatur 3. ex Concil. Nicæno 1. can. 14. vbi statuitur, *Diaconos non habere potestatem offerendi sacrificij, sed solos sacerdotes: & Nicæno 2. act. 6. vbi fit expressa mentio incruenti sacrificij, quod in memoriam passionis Christi à sacerdote offertur, diciturque in eo non imaginem, sed ipsummet Christi corpus offerri.*

Probatur 4. ex Sancto Ambr. cap. 1. in Sanctum Luc. *Cum Sacrificamus, inquit, Christus adest, Christus immolatur: Sancto Gregorio Nilieno orat. 1. de festo Paschæ: Christus non expectat Pilati iudicium, sed ineffabili sacrificij modo præoccupat violentum impetum Iudæorum, ac seipsum offert oblationem pro nobis, sacerdos simul & agnus. Quando verò id accidit? cum nempe corpus suum ad manducandum, & sanguinem familiaribus exhibuit ad bibendum. Et Sancto Aug. lib. 4. de Trinit. cap. 14. Quid gratius offerri aut suscipi potest, quàm caro sacrificij nostri, corpus effectum sacerdotis nostri.*

Proba-

Probatur ꝑ. hac ratione: ubicunque reperitur altaria & sacerdotes, ibi sacrificium etiam reperiri esse est, cum non nisi ad sacrificia offerenda usum possint: atqui in Ecclesia Catholica semper fuerunt altaria & Sacerdotes ut constat ex antiquissimis Concilio Calcedonensi act. 1. ubi dicitur Patres Concilii confecerunt in Ecclesia. *Ante cancellos sanctissimi altaris*; & Laodicen. can. 19. ubi statuitur *Salis sacratis licere ad altare accedere*; & can. 44. prohibetur *Ne mulier ingrediatur ad altare*; & ex Cypr. lib. 1. Epist. 9. ubi prohibet, ne offeratur sacrificium pro Christiano quodam defuncto, qui testamento rerum aliquarum temporalium procuracionem facere mandaverat; *Quia, inquit, non est dignus, ut pro illo sacrificetur, qui sacerdotem Dei ab altari abstraxit.*

Obiiciunt 1. hæretici Christum Dominum in sacrificio vocari & revera esse sacerdotem in æternum: unde dicunt nullos in terris sacerdotes illi esse substituendos, ulla proinde sacrificia ab ipsis posse offerri.

Resp. sacerdotes non substitui Christo Domino, illorum multiplicationem repugnare unitati & æternitati sacerdotii ipsius Christi; sed operari, & sacrificare, alius virtute tanquam ejus Vicarios; sicut, quamvis Christus de se ipso loquens Matth. 23. dixerit *Magister, unus est, Christus*, hoc non obstat, quin sub illo sint jam alii Doctores & Magistri: unde Apostolus. Tim. 2. & Timoth. 1. vocat se *Magistrum & Doctorem gentium*.

Obiiciunt 2. Apostolum Hebr. 10. dixisse Christum una sui oblatione consummasse in æternum sacrificia sanctorum; unde sequitur nos nullo alio sacrificio indigere, unum Christi in cruce sacrificium infinitam & æternam vim habuerit.

Resp. verum esse, quod Christus Dominus una oblatione æternam humani generis redemptionem contulit; fecit; quod tamen non obstat, quin (ut loquitur Concilium Trid. sess. 22. cap. 1.) *Ecclesia sua visibile (sicut hominum turba exigui) reliquerit sacrificium, quo cruentum illud, in cruce peractum, representaretur; ejusque memoria. in*

que saculi permaneret; atque illius salutaris virtus in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur.

PARAGRAPHUS II.

Quenam partes Misse ad rationem sacrificiū pertineant.

DE duabus præsertim ipsius Misse partibus controversia est apud Theologos, consecratione scilicet & comunione: an utraque vel una solummodo illarum ad rationem seu essentiam sacrificiū pertineat: de aliis enim, quæ in Missa fiunt, conveniunt omnes, quòd ad essentiam sacrificiū minime pertineant; sed quòd sint tantum ceremoniarum quædam ab Ecclesia instituta quarum aliæ sunt preparatoriarum ad sacrificium, aliæ repræsentativarum eorum, quæ in Passione Christi Domini gesta sunt, aliæ demum significativarum fructus, qui ex illo sacrificio super fideles derivatur.

Sunt autem duæ celebriores Theologorum super hac quaestione sententiæ. Prior est eorum, qui existimant, rationem seu essentiam sacrificiū Misse in sola consecratione consistere. Ita Suarez disp. 76. & plures alii, quos ibidem idem citat, quorum præcipuæ rationes hæc sunt.

Prima, quòd sacri Evangelistæ institutionem hujus sacrificiū referentes solius consecrationis meminerint, nec dicant Christum Dominum corpus & sanguinem suum in illa institutione sumpsisse; quod quamvis S. Thomas 2. 2. q. 81. a. 1. & plurimi alii tum Sancti Patres, tum Doctoresasserant, non est tamen verisimile sacros Evangelistas omissuros fuisse, si ad hujus sacrificiū rationem, & essentiam pertinere existimassent.

Secunda

Secunda, quòd huius sacrificij essentia consistat in actione, qua est expressissima Passionis & mortis Christi Domini representatio: atqui consecratio est eiusmodi; cum in illa vi verborum corpus seorsim à sanguine separatur, & sic fiat mystica quadam separatio sanguinis à corpore; in qua quidem separatione realiter inchoata, posita fuit vera & propria ratio sacrificij in cruce peracti: ergo, &c.

Tertia, quòd huius sacrificij propria & essentialis constitutio constituenda sit in actione illa, in qua sacerdos fungitur vice Christi Domini principalis offerentis, & illius nomine aliquid Deo offert: atqui in sola consecratione inchoata peritur; tunc enim solummodo sacerdos in persona Christi loquitur, & virtute verborum consecrationis animam illam divinam velut insitit in altari, sicque Deo offert: omnes enim reliquæ oblationes, quæ consecrationem antecedunt, aut subsequuntur, ab ecclesia institutæ sunt; cum S. Greg. lib. 7. Epist. 63. solos primis Ecclesiæ temporibus ad verba consecrationis solam orationem Dominicam addere solitos perissetur.

Posterior sententia est eorum, qui asserunt ad rationem & essentiam huius sacrificij pertinere quidem consecrationem corporis & sanguinis Christi Domini, quatenus veluti positio seu adductio victimæ ad altare illiusque immolatio; sed solam non sufficere defectu realis immutationis in sacrificio requisitæ; proindeque ad rationem & essentiam huius sacrificij pertinere quoque sacerdotis communionem, per quam huius sacrificij victima in honorem Dei veluti destruitur atque consumitur, in quantum probatur per illam sacerdotis communionem corpus & sanguis Christi sub speciebus sacramentalibus esse desinit.

Cuius sententiæ assertores sunt Canus, Sotus, Bellarmus et alij, quibus subscribit Isamb. ad quæst. 83. dist. 4. art. 4. qui etiam pro ea citat S. Doctorem præfatæ quæstionis art. 3. & fundamenta illius posterioris sententiæ præcipua sunt hæc.

Primum

Primum, quòd Christus Dominus sacrificium hoc instituens simul & offerens dixit, S. Luc. 22. *hoc est corpus meum, quod pro vobis datur: frangitur iuxta græcam editionem: & de calice sanguinis sui: qui pro vobis fundetur* (Matth. 26.) *in remissionem peccatorum*: quæ quidem verba de fractione & effusione, quæ in ipso sacrificio fit, intelligenda esse ex mente S. Chrysoft. & plurium SS. Patrum probat Maldonatus ad cap. 29. S. Matth. unde rectè colligitur, summptionem corporis & sanguinis Christi Domini à sacerdote factam (quæ per fractionem & effusionem illam significatur,) ad sacrificij rationem, & essentiam pertinere; cum illius fractionis & effusionis virtute peccata remittenda esse dicantur; qui quidem effectus huius sacrificij proprius est, vt infra explicabitur.

Secundum est, quòd ad rationem sacrificij pertineat realis quædam immutatio, seu destructio rei oblatæ: per consecrationem autem nulla fiat corporis & sanguinis Christi destructio, sed potius noua ipsius sub speciebus sacramentalibus positio, quæ per communionem destruitur; per quam proinde fit, vt corpus Christi amittat esse sacramentale, & sic realiter immutetur.

Tertium est, quòd Ecclesia præcepit vt, si contingat sacerdotem celebrantem facta consecratione mori ante communionem, alius sacerdos etiam non ieiunus perficiat Missam, consumendo totam victimam; ne scilicet facta sacrificium imperfectum relinquatur; *quale enim est sacrificium, & ieiunium* (vt dicitur cap. *Relatum de consecr. dist. 2.*) *cui nec is cui se sacrificans participes esse cognoscitur.*

Quamuis autem hæc duæ sententiæ maximè videantur contrariæ, & ex vtraque illarum possint varij, & eximij sanguinis ac religionis affectus elici; posterior tamen magis nobis arridet, tum ob fundamenta illa quibus innititur, tum etiam, quia rationes pro priori allatæ non ita firmæ sunt, quin euerti posse videantur.

Ad primam siquidem Resp. satis expressam in euangelio fieri mentionem, non solum consecrationis, sed etiam communionis, seu consumptionis victimæ huius

hujus sacrificii verbis illis Christi Domini, quæ in præteritis posterioris sententiæ fundamento relata sunt.

Ad secundam Resp. mysticam illam separationem sanguinis à corpore Christi Domini non sufficit ratio rationem sacrificii, ad quam (ut dictum est) realis aliam immutatio rei sacrificatæ requiritur: quæ cum in consecratione non reperitur, hinc sequitur, in illa perfectam & completam rationem sacrificii minime periri.

Ad tertiam denique Resp. sacerdotem vi suæ ordinationis habere potestatem non modò consecrandi & offerendi victimam, sed etiam illam consumendi; cum consumptio æquæ ac consecratio & oblatio pertinet ad rationem sacrificii, quod perficere debet tanquam minister Christi, in cujus persona æquæ dici debet victimam consumere, cum id Christus Dominus fecerit: sicut eius persona dicitur ipsam victimam consecrare,

PARAGRAPHUS III:

Quinam sint hujus sacrificii effectus.

SUPPONIMVS ex veriori sententia (quam Bellarminus Lib. 2. de Missa cap. 4. communem esse Theologorum affirmat) sacrificium Missæ ad effectus suos producendos vim habere, non solum ex opere operantis, sed etiam ex opere operato, id est virtute ipsius sacrificii, quod offertur: idque independentem à bonitate vel malitia seu indignitate ministri offerentis: unde Concilium Tridentinum Sess. 22. cap. 21. dicit *hujus sacrificii oblationem mundam, ut nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari possit: posset autem inquinari, si ex sola bonitate operis, ac merito operis, quod exercet offerens, valeret*

effectum haberet. Accedit communis totius Ecclesiæ sensus qui est, sacrificium hæc pro aliquo sive vivente sive mortuo oblatum posse ipsi esse fructuosum, etsi offerendi ratio ex parte ipsius operantis nihil habeat bonitatis moralis: nec ullo statuto aut lege obligat sacerdotem, qui in peccato mortali ex aliqua obligatione celebravit, iterum celebrare, tanquam obligationi illi minime satisfecerit.

Hoc præsupposito, pro resolutione quæstionis propositæ dicendum est Missæ sacrificium esse ex opere operato, non modo Latreuticum & Eucharisticum, seu sacrificium laudis & Gratiarum actionis, (ut loquitur concil. Trid. Sess. 22. cap. 2 & can. 3.) Sed præterea esse etiam Propitiatorium & Impetratorium, ut in eodem concilio definitum est. Atque in primis quod sit Latreuticum & Eucharisticum, seu quod offerri possit in laudem & honorem Dei, & in gratiarum actionem pro acceptis beneficiis, consentiunt omnes; & inde constat, quod (ut docet S. August. in Psalm. 29. & S. Leo Serm. 3. de Passione) in se contineat modo quodam longè perfectiori & eminentiori differentias omnes & proprietates sacrificiorum antiquæ legis: atqui inter sacrificia illa antiquæ legis (ut observat S. Doctor 1. 2. q. 102. a. 3.) quædam offerebantur purè in honorem & laudem Dei, quæ *holocausta* dicebantur; quædam in gratiarum actionem, quæ vocabantur *hostia pacifica*: ergo à fortiori Missæ sacrificium idem præstare poterit, & proinde in Dei laudem & gratiarum actionem offerri.

Quod verò sit etiam propitiatorium, seu expiatorium peccatorum, quod hæretici præsertim negant, probatur, ex eo, quod Christus Dominus hoc sacrificium instituens, & offerens dixit: *hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro vobis & pro multis effunditur, vel effundetur in remissionem peccatorum*: quibus verbis (ut explicat S. Alexander Papa & martyr, qui anno 119. Ecclesiæ præfuit, in Epist. decretali ad omnes orthodoxos SS. Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22.) ipsa veritas nos instruit, &c. *crimina atque peccata oblati hæc*

F

Domino

Domino sacrificiū deleri, &c. & talibus hostiis placari, & peccata ingentia dimittere.

Probat 2. ex SS. Patribus qui hanc veritatem miter asserunt; ut S. Cyprianus, qui Serm. de Coemini hoc sacrificium esse dicit *Medicamentum fructus holocaustum ad sanandas infirmitates, & purgandas immundities*: S. August. quæst. 57. in Leviticum asserit, in illo sacrificio veram fieri remissionem peccatorum; & Serm. 11. de ceteris dicit, *in altari sanguinem effundi pro peccatoribus*. etiam SS. Patrum testimonia videri possunt apud Gregor. à Valentia disp. 16. quæst. 11. de ritu & oblatione Eucharistia puncto 1.

Est autem observandum id, quod docet Bellarm. de Missa cap. 4. Suarez disp. 79. sect. 3. & communiter Theologi, remissionem peccatorum quoad culpam hujus sacrificii effectum, non ad eum modum, quo in baptismo & pœnitentia per infusionem gratia huiusmodi justificantis remitti solent; sed ea solum ratione, quod hujus sacrificii intuitu Deus conferat donum pœnitentia, id est gratia alicujus actualis auxilium, quo ad actum perfectæ contritionis eliciendum, vel ad solutionem in Sacramento Pœnitentiæ dignè, & fructu recipiendam excitetur & adjuvetur: quod expressè claravit Concil. Trid. Sess. 22. cap. 2. ubi de hoc Sacramento loquens, *hujus, inquit, oblatione placatus Dominus gratia & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata, etiam ingentia, dimittit.*

Quod verò spectat ad remissionem pœnæ peccati ad culpam remissis debita, communis & vera Theologorum sententia (quam fusè explicat & probat S. August. disp. 79. sect. 6.) est, illam per Missæ sacrificium in Missa, diatè fieri, Deo scilicet ob illius oblationem remissionem pœnæ ei pro quo oblatum est: quod etiam docet S. Thomas q. 79. a. 5. ubi dicit Missæ sacrificium hunc pro directè ex institutione sua vim pro peccatis hanc vim.

Denique quòd Missæ Sacrificium sit etiam impetrato-
rium, præter auctoritatem Concil. Trid. Sess. 22. cap. 2. &
can. 3. id expressè definitis constat, tum ex Apostolo 1.
ad Timoth. cap. 2. præcipiente fieri *Obsecrationes*, id est (ut
S. Chrysof. Theophil. & Oecum. explicant,) sacrificia, pro
regibus &c. ut quietam & tranquillam vitam agamus: tum
ex perpetua & universali Ecclesiæ praxi, quæ hoc Sacrifi-
cium offerre consuevit pro quibuscunque bonis spiritua-
libus & temporalibus à Deo impetrandis, & pro quibus-
cunque malis deprecandis & avertendis, ut satis constat
ex orationibus, quibus in Canone & aliis partibus Missæ
olim usæ est (sicut ex antiquis Liturgiis constat) & nunc
etiam uritur. Cujus quidem rei insignis exemplum pro-
fert S. August. lib. 2. de civit. cap. 8. ubi loquens de viro
quodam tribunitio nomine Hesperio, qui cum domum
suam à malignis spiritibus infestari comperisset, servos-
que & animalia vim illorum noxiam perpeti, Rogavit no-
stros, inquit, me absente Presbyteros, ut aliquis eorum illò per-
geret, cuius orationibus cederent: perrexit unus, obtulit ibi
Sacrificium corporis Christi orans quantum potuit, ut cessaret
illa vexatio; Deoque prætinus miserante cessavit.

Neque dicas minus conveniens videri rem infinite ex-
cellentem (qualis est victima illa divina, qua in Missæ
Sacrificio offertur) ad rem aliquam temporalem & caducam ordi-
nare Resp. enim, minime conveniens fore, si res illa tem-
poralis & caduca propter se solummodo expeteretur; non
esse autem, si expetatur tanquam medium ad Deum in
bonis suis honorandum, & salutem æternam per rectam
& legitimum illorum usum consequendam; ex qua sola
intentione decet Christianos, non modò in Sacrificio
in Missæ, sed etiam in aliis orationibus à Deo bona tempo-
realia postulare.

Quæres itan Missæ Sacrificium effectus suos infallibili-
ter producat? Resp. cum distinctione; si enim conside-
retur ut est Latreuticum & Eucharisticum, infallibi-
liter haud dubiè consequitur effectum suum respectu Dei,
ad quem honor & laus ex hoc Sacrificio (quod illi non
potest

potest non esse acceptissimum) semper redundat
 satisfactorium, habet etiam infallibiliter suum effectum
 in illis pro quibus offertur, idque secundum modum
 mensuram, tum institutionis ipsius Christi, tum de-
 nis & bonæ dispositionis illorum pro quibus offer-
 dummodo nullum ponant obicem; id est dummodo
 quando illis huiusmodi fructus applicatur, sint iam
 sanctificante constituti: nunquam enim poena
 relaxatur, nisi simul remittatur, vel ante remissa sit
 ut ex dicendis cap seq. intelligitur. Si autem spectetur
 ut impetratorium, habet etiam infallibilem efficaciam
 ad bona spiritalia vel temporalia in generali à Deo
 pettranda, non verò ad hæc vel illa in particulari; in
 parte Dei nulla intercedat promissio absoluta de
 illis specialibus bonis Sacrificii huius intuitu con-
 dis, sed tantum conditionata; si nimirum bona illa
 & nunc conducant ad maiorem Dei gloriam, & illis
 quo postulantur salutem.

Quæres 2. an Missæ Sacrificium æqualis sit efficacia
 à bono sive à malo ministro offeratur. Resp. si spectetur
 illius effectus prout est ex opere operato, æqualis
 sus esse illius efficaciam; cum nullo modo pendeat
 positione bona vel mala ministri, ut docet S. Th.
 q. 82. a. 6. si verò spectetur prout est ex opere operato
 tunc certum est, illius fructum pendere à dis-
 positione Sacerdotis: quæ quòd me-
 lior est, eò magis illi & aliis
 prodest.

PARAGRAPHUS IV.

Quibus personis proffit Missæ Sacrificium ; seu pro quibus licitè & validè offerri possit.

QVÆSTIO proposita intelligenda est , non de eo Missæ fructu , qui ex opere operantis provenit ; certum est enim ejusmodi fructum applicari posse à quolibet Sacerdote iis omnibus vivis & defunctis , pro quibus orationes suas particulares ad Deum dirigere potest , cum sit utrobique par ratio : sed de fructu illo qui est ex opere operato.

Circa hujus verò quæstionis resolutionem conveniunt quibusdam Theologi ; in quibusdam verò non conveniunt . Atque in primis conveniunt omnes in eo quòd Sacrificium Missæ validè & licitè offerri possit pro omnibus , & quibuslibet fidelibus baptizatis non excommunicatis , sive vivis sive defunctis in purgatorio existentibus . Id constat ex ipsius Ecclesiæ perpetua & universali praxi , quæ tum in antiquis Liturgiis , ut videre est apud Pamelium Tomo 1. Liturgicon ; tum in ritu illo , quo nunc in Missæ celebratione utitur , Sacrificium hoc offerre consuevit . *Pro omnibus Orthodoxis , atque Catholicis & Apostolica fidei cultoribus &c Et pro omnibus in Christo quiescentibus , qui nos præsenserunt cum signo fidei , & dormiunt in somno pacis .*

Conveniunt etiam omnes in eo , quòd Missæ Sacrificium nec licitè , nec validè offerri possit pro damnatis , sive cum peccato aliquo actuali mortali , sive cum solo originali decesserint . Quod expressè docuit S. August. lib. 3. de origine animæ cap. 11. *Noli credere , inquit , nec dicere , nec docere , Sacrificium Christianorum pro iis , qui non baptizati de corpore exierunt , offerendum , si vis esse Catholicus .*

Conveniunt item omnes Sacrificium Missæ posse validè ac licitè offerri in honorem & memoriam Sanctorum , ut habetur

ut habetur in Concilio Tridentino, Sess. 22. cap. 3. quod illi offeratur Sacrificium, (ut ibidem declarat) soli, qui illos coronavit: unde nec Sacerdos dicere solet. tibi Sacrificium Petre, vel Paule; sed Deo de illorum gratias agens, eorum patrocinia implorat; ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in cælu, quorum memoriam faciamus teris.

Non conveniunt autem omnes, an, & qua ratione Missæ Sacrificium licitè offerri possit pro infidelibus baptizatis, & pro excommunicatis baptizatis. Quidam enim Doctores existimant, Missæ Sacrificium directè infidelibus non baptizatis offerri licitè posse: probè tamen alii docent, indirectè quidem posse pro infidelibus non baptizatis, sicut & pro excommunicatis baptizatis Sacrificium illud licitè offerri; quatenus scilicet incrementum, & exaltationem Ecclesiæ, & quovis Schismate ab ea tollendo offertur; quæ duo per conversionem infidelium & resipiscentiam excommunicatorum manifestantur: directè autem nec pro excommunicatis, nec pro infidelibus non baptizatis posse licitè offerri.

Atque in primis quod spectat ad excommunicatos (quo nomine intelligimus hic tantum nominatim excommunicatos vel notorios Clericorum percussores) extra-
vagantem Martini 3. quæ incipit *Ad vitanda* etat prohibitio Ecclesiæ cap. *Anobis* & cap. *Sacris* exten-
sententia excommunicationis, ubi vetatur pro illis Sacrificium offerri: quam tamen prohibitionem Ricardus, & Navarrus apud Isamb. ad qu. 83. disp. 7. art. 2. dicunt, non extendi ad excommunicatos per veram penitentiam jam contritos, licet nondum ab excommunicatione absolutos, pro quibus existimant Missæ Sacrificium licitè posse offerri.

Quod autem neque etiam pro infidelibus non baptizatis offerri licitè possit, constat ex ipsius Ecclesiæ præcepto, quæ quamvis summo affectu illorum conversionem & salutem exoptet, nullam tamen eorum mentionem Missæ fieri voluit, neque pro eis orationes ullas in illa

ferri; quod tamen haud dubiè fecisset, si pro eis Sacrificium hoc offerri voluisset: *quis enim, inquit S. August. lib. 1. de Orig. animæ c. 9. offerat Sacrificium corporis Christi, nisi pro iis, qui sunt membra Christi.*

Quæres, an Missæ Sacrificium ex opere operato proficit, non solum illis pro quibus offertur, sed etiam ipsi Sacerdoti offerenti quatenus præcisè est offerens. Suarez disp. 79. sect. 5. & quidam alii cum illo affirmativè respondent: alii tamen cum Gabriele, Vasquez disp. 232. cap. 3. probabilius negant, docentque, nullum in Sacrificio Missæ fructum ex opere operato provenire Sacerdoti offerenti quatenus est offerens: quod probari potest ex eo, quod Apostolus Hebr. 5. dicit, Pontificem seu Sacerdotem constitui pro hominibus in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis: unde propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam & pro semetipso offerre pro peccatis. Ex quibus Apostoli verbis sequitur (quod rectè docet S. Thomas 3. p. q. 22. a. 4. ad 1.) Sacerdotem sui Sacrificii effectum participare, non in quantum Sacerdotem, sed in quantum peccatorem: proindeque ut effectum aliquem Sacrificii sui accipiat, requiri necessariò, ut habeat se passivè ad illud, id est, ut illud offerat pro se, sicut & pro aliis, ad quos ex ejus applicatione fructus Missæ derivatur. Quod præterea confirmari posse videtur ex verbis, quibus per Episcopum Sacerdos consecratur: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium tam pro vivis, quam pro defunctis*: hæc enim verba significant, potestatem illi conferri, qua proficit illis, pro quibus Missæ Sacrificium oblaturus est; unde sequitur Sacerdotem præcisè eatenus sibi ipsi prodesse, non quatenus offert Missæ Sacrificium, sed quatenus pro seipso illud offert.

PARAGRAPHUSV.

Quanam applicatio requiratur ex parte Sacerdotis celebrantis, ut Missæ fructus in alios derivetur.

AD faciliorem & certiorẽ quæstionis propositæ resolutionem quædam hic ex communi & recepta Theologorum doctrina observanda sunt.

Primum est, Sacerdotem celebrantem multiplici nomine Missæ Sacrificium offerre: in primis quidem nomine Christi ut principalis offerentis, & ex cujus merito procedit ipsius Sacrificii valor; proinde ex cujus voluntate præsertim pendet alius applicatio; ut enim habetur in Concilio Trid. Sess. 22. cap. 2. *Idem est nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui se ipsum in Cruce obtulit* Deinde nomine Ecclesiæ, cui meritorum suorum & satisfactionum dispensationem Christus Dominus commisit: præter nomine proprio, quatenus ex libera sua voluntate Missæ Sacrificium offerit, illiusque fructum aliis, vel sibi applicat. Denique nomine aliorum, qui simul cum eo Sacrificium illud offerunt, quales sunt ii, qui Missæ inserviunt aut assistunt, vel pro illa celebranda eleemosynam ad ipsum Sacerdotis victum erogant: qui quidem quamvis Laici existant, dicuntur tamen ipsum Missæ Sacrificium suo modo per ipsum Sacerdotem offerre, præsertim quando interno affectu illius actioni junguntur, ut docet Leo Epist. 87. cap. 2. & aperte colligitur ex ipsius Sacerdotis celebrantis verbis, dum in Missæ canone de assistantibus dicit: *qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis.*

Secundum est, inter illos omnes offerentes Christum Dominum primum & principalem locum tenere; ita ut ex eius præsertim voluntate pendeat fructuum huius Sacrificii applicatio, quorum quidem voluit omnes

& sing
cium
capac
quod
stagn
tiation
militi
omnib
stibus
sancti
la; qui
fundit
plicati
frullur
dere (u
lit nol
tingit.
Sim
Christ
ejusde
baptiz
ponen
hoc Sa
atque
omnib
Per
Christ
aliqua
termin
minist
rum si
muni
um,
offerri
ex Ch
set, nu
& simplican

& singulos fideles esse participes, quoties illud Sacrificium offertur; dummodo tamen illius participationis capaces sint, nullusque ex illorum parte obex reperiat: quod explicat S. Cyrillus Hierosolym. Catech. 5. Mystag. ubi hoc Missæ Sacrificium dicit esse *hostiam propitiationis pro communi Ecclesiarum pace &c. pro regibus, pro militibus, pro sociis, pro agrotis, pro afflictis, & in summâ pro omnibus, qui egent auxilio &c. deinde pro defunctis sanctis Patribus, & Episcopis; denique pro omnibus qui inter nos vitam sanctam sunt.* Unde quoad communem hunc fructum Missæ, qui ex Christi Domini voluntate in omnes fideles diffunditur, nulla specialis ipsius Sacerdotis celebrantis applicatio requiritur: imò dummodo validè illud offerat, nullum ex fidelibus ab illius participatione potest excludere (ut rectè monet Isamb. ad q. 85. disp. 7. art. 5.) sed velit nolit unusquisque illorum portionem, quæ ipsum contingit, recipit.

Simili ratione Ecclesia, quæ est intentionum ipsius Christi Domini fidelis interpres, vult etiam fructuum ejusdem Sacrificii participationem omnibus fidelibus baptizatis ab unitate sua non præcisit & nullum obicem ponentibus communicari; ideoque in canone præscripsit hoc Sacrificium offerendum esse *Pro omnibus Orthodoxis atque Catholicis & Apostolica fidei cultoribus; & etiam pro omnibus in Christo quiescentibus.*

Porrò ex hac fructuum Missæ generalitate, certum est Christo Domino ita volente & disponente, notabilem aliquam partem relictam esse liberæ applicationi, & determinationi tam ipsius Sacerdotis celebrantis tanquam ministri, & mysteriorum ejus dispensatoris, quàm aliorum simul cum eo offerentium; quod constat ex communi sensu ipsius Ecclesiæ, quæ approbat morem fidelium, quo expetunt pro se Sacrificium istud peculiariter offerri quòd frustra facerent, si omnis ejus fructus jam ex Christi Domini, & Ecclesiæ intentione applicatus esset, nullusque superesset per Sacerdotis intentionem applicandus.

Sicut autem sacerdos in hujus sacrificii actione superior existit aliis cum ipso offerentibus; sic etiam fructus illorum applicatio ab ejus intentione praesertim pendet ita ut sive licite, sive illicitè applicet (de qua re mox dicitur) valida tamen & rata semper sit hæc illius applicatio cum sit actus à potestate ordinis pendens, qui proinde ejus voluntati subjacet, ut rectè docet Isamb. sup. art. 13.

Tertium est, determinari certò à nobis non posse, quantum sit fructus Missæ, quem Christus Dominus voluit, generatim ad omnes fideles vivos & defunctos, sive specialim ad hos vel illos secundum intentionem particulariorem sacerdotis celebrantis derivari; cum nec sacra Scriptura, nec Ecclesiæ traditio, nec Concilia, aut Patres quoscumque de ejusmodi quantitate definierint aut tradiderint, ideoque satis esse, ut sacerdos celebrans saltem tacite, interpretativè tantum de hujus sacrificii fructu his aut illis secundum devotionem aut obligationem applicandi velit, quantum Christus Dominus ipsi applicandum concessit.

His observatis pro quaestionis initio huius Paragraphi propositæ resolutione dicendum est, quadam requiritur parte Sacerdotis celebrantis, ut ejus applicatio, valida sit quadam verò, ut sit licita.

Ad hoc enim, ut validè fructum huius sacrificii applicet, requiritur in primis ejus intentio eodem prorsus modo, quo antea dictum est requiri ut Sacramentum aliquod validè conficiat; est enim utrobique par ratio, ut docet Isamb. citato art. 13. Vnde sicut ad validam Sacramenti cuiuscumque consecrationem, sic etiam ad validam hujus sacrificii applicationem habitualis intentio minimè sufficiens est: actualis optima, sed non necessaria; virtualis verò sufficiens est, & actuali deficiente necessaria.

Requiritur 2. ad eandem applicationis validitatem, ut intentio illa sive actualis sive virtualis concomitetur ipsam Sacrificii actionem, sicut comitari debet Sacramenti consecrationem aliàs si post sacrificium peractum (v. g. post consecrationem factam, praesertim secundum sententiam illor-

illorum, qui existimant sacrificii rationem & essentiam in illa sola consistere) Sacerdos applicare incipiat; hæc ejus applicatio nullum effectum sortietur: quia cum sacrificium esse desierit, illius effectus ex opere operato non amplius subjacet liberæ applicationi Sacerdotis.

Requiritur 3. ut applicatio illa specialis à Sacerdote faciendâ, sit determinata & certa, nec effectum hujus sacrificii suspensum relinquat: qua ratione docet idem Isamb. cit. ar. 13. Sacerdotem v. g. qui à nullo rogatus, hodie celebrat Missam, non posse istius Missæ fructum ex opere operato applicare illi, qui die crastino rogaturus est eum, ut dato honorario pro se offerat; ita ut hæc priori Missæ celebratione satisfaciatur obligationi, quam honorario illo accepto contraxit: quia sicut Sacramentorum, sic etiam sacrificii effectus à futura conditione pendere non potest.

Neque dicas, Deum probè nosse futurum esse, ut talis crastina die roget Sacerdotem, ipsique eleemosinam largiatur, ut pro se offerat: quamvis enim hoc verum sit; sicut tamen Deus nullum punit nec remunerat ob ea quæ futura prævidet, sic etiam effectum hujus sacrificii non confert propter prævisam aliquam actionem futuram: unde sequeretur, effectum sacrificii manere suspensum; quod nullatenus dici debet.

Iam ad hoc, ut applicatio Sacerdotis non modò valida sit sed etiam licita, debet ipse Sacerdos præsertim attendere, ut per illam obligationibus suis, si quæ sint, satisfaciatur. Circa illas autem obligationes præcipua difficultas est, an possit Sacerdos una Missæ celebratione & applicatione pluribus obligationibus particularibus satisfacere: an v. g. qui pro Missæ sacrificio celebrando accepit duo stipendia seu honoraria, quorum quodlibet secundum receptam consuetudinem sufficiens censeatur, possit una Missæ celebratione utrique satisfacere: cujus quidem difficultatis solutio pendere videtur ex solutione alterius quæstionis, quam Paragrapho sequenti discutiemus.

PARA

PARAGRAPHUS VI.

*An Missæ sacrificium pro pluribus oblatum, tantum
singulis prosit, quantum si pro uno solum
offerretur.*

SUPPONENDVM est ex comuni Theologorum doctrina, quod quamvis sacrificium Missæ sit in se valoris infiniti, tam ratione rei oblatæ, quam principalis offerentis, cujus dignitas & excellentia infinita est, nihilominus efficientia, & influxus actualis ipsius sacrificii est solummodo finitus, ut docet S. Thomas in 4. dist. 45. quæst. 2. art. 4. & post illum Navarrus, Bellarminus, Toletus, Suarus, & plures alii, quos citat & sequitur Lammannus tract. 5. de sacrific. Missæ cap. 1. Idque constat, tum ex eo, quod Ecclesia Missæ sacrificium pro eadem re si pius iterat, ut satis manifestum est ex ejus praxi, vnde sequitur, quod influxum actualem illius finitum esse judicet; tum etiam ex eo, quod Eucharistia non sit majoris efficientiæ in ratione sacrificii, quam in ratione Sacramenti; atqui licet in ratione Sacramenti sit infiniti valoris & excellentiæ, non nisi limitatos tamen producat effectus: ergo à pari in ratione sacrificii non nisi finitus producat.

Hoc præsupposito, pro quæstionis propositæ resolutione dicendum est. quando plures sunt Missæ sacrificium simul offerentes, tunc illud non minus prodesse singulis pro ratione dispositionis cujusque illorum, quam si unus tantum esset offerens: ex. gr. quando multi Missæ celebrationi adstant, illudque cum Sacerdote offerunt, tantum singulis prodest illud sacrificium, quantum si unus solus adesset & conferret. Ita Cordubensis lib. 1. quæstionarii quæst. 3. opin. 5. conclu. 3. ubi dicit hæc esse

esse communem Doctorum sententiam, & pro illa plurimos citat, quibus subscribit Isambertus ad quæst. 83. disp. 7. art. 8. Ratio est, quia ad multiplicationem oblationis, cujus quoque fructus multiplicatur: atqui quando plures adstant Sacerdoti celebranti, censentur cum illo moraliter simul offerre, proindeque tot sunt oblationes, quot sunt offerentes. Unde sequitur quod sacrificium illud tantum singulis proficit, quantum uni prodesset, si solus offerret: imo si spectetur fructus Missæ prout responderet non tantum operi operato, sed etiam operi operantis, quo numerus adstantium est major, etiam fructus ille copiosior est; tum quia sicut major est virtus unita quam divisa, sic etiam multorum preces in illo sacrificio simul unitæ magis efficaces sunt apud Deum, quam separatim oblatæ; tum etiam quia, quo numerosior est offerentium multitudo, eo major honor Deo exhibetur, sicut princeps multitudinis adstantium & sibi deservientium honorari censetur: qua ratione SS. Patres & Concilia Missam parochialem commendant, propter majorem in illa fidelium simul offerentium unionem, & uberiores quæ inde profuunt benedictiones.

Dicendum 2. Missæ sacrificium non æquè prodesse iis pro quibus offertur tantum generatim, ac illis pro quibus speciatim & nominatim offertur. Id satis constat ex ipsius Ecclesiæ praxi: si enim non magis prodesset iis pro quibus speciatim offertur quam aliis, frustra Ecclesia illud offerret pro certis & determinatis quibusdam personis, ut pro muliere prægnante, pro infirmo, pro hoc vel illo defuncto, &c.

Dicendum 3. sacrificium Missæ oblatum speciatim pro pluribus, non tantum prodesse illis singulis, quantum uni eorum, si pro illo solo speciatim offerretur, proindeque Sacerdotem, qui pluribus personis ratione stipendii seu honorarii à singulis accepti, aut alia quavis de causa obligatus est ad sacrificandum, non satisfacere unicum pro illis offerendo sacrificium. Ita S. Bonavent. Richardus Major, Sotus, & alii, quos citat, & quibus subscribit

Smar,

Suar. disp. 69. Sect. 12. qua sententia communis est, in praxi tenenda, probaturque ex communi ipsius Ecclesie sensu & quotidiana praxi, qua tam multa singularia Missa pro singularibus personis, nullo etiam excepto ab eis stipendio, offeruntur; cum saltem ex charitate illas singulas offerri pro pluribus imò pro omnibus par esset; si pro illis pluribus, vel omnibus oblataeque illis ex opere operato prodesse, ac si pro singulis offerrentur. Et sane cum Missa sacrificium pro defuncti oblata, ijs aliter prodesse non possit, nisi ad relaxationem poenae temporalis in Purgatorio ab ipsis luenda, si Missa vna pro pluribus oblata tantum poenae singulis relaxat, quantum relaxaret vni si pro eo solo offerretur, cur tam multa Missa pro vno duntaxat, & non pro omnibus, aut saltem pro pluribus speciatim offeruntur? Concilium Trid. sess. 25. cap. 4. de reform. cum tanta cautela solis Episcopis, & Abbatibus, & Generalibus Ordinum reductionem Missarum ad minorem numerum permisit, idque tantum in certis casibus ibidem expressit, quod etiam circumspicere & prudenter ab ipsis fieri vellet, ne forte conscientiam suam in discrimen adducant: inquam hoc ita statuerit, si Missam pro pluribus oblata, tantum singulis prodesse existimaret, quantum si pro vno duntaxat offerretur?

Hoc autem quod in hac tertia assertione dictum est, intelligi debet (vt recte obseruat Isamb. ad quaest. 83. dist. 7. a. 2) de sacrificio Missae, prout est satisfactorium; quod ratione quando pro pluribus speciatim offertur, minus singulis prodest, minusque poenae per illud redimitur respectu singulorum, quam si pro vno tantum offerretur, quia vt sic, se habet per modum cuiusdam solutionis; quae cum sit finita, vt ex ante dictis patet, minuitur haud dubie si in plures diuidatur. At verò quatenus est impetratorium, tantum potest prodesse multis quantum vnum enim vis illius impetratoria infinitam Dei misericordiam & liberalitatem respiciat, nihil obstat, quin de oblatione illius sacrificij ad beneficia sua conferenda exoretur aequè pro multis, ac pro vno.

Quæres vtrum, sicut Sacerdos intentioni eorum pro quibus obligatur, satisfacere debet quoad numerum Missarum; ita etiam teneatur quoad alias huius sacrificij circumstantias, v. g. vtrum, quando qui postulavit de tali Sancto, in tali loco, vel tempore celebrari; Sacerdos ad id præstandum teneatur? Resp. Sacerdotem celebrantem, quantum potest intentionem illius, à quo stipendium accepit, exequi debere; proindeque talem pro illo Missam celebrare qualem postulavit; non tamen peccare, si ex iusta aliqua causa Missam celebret aliam ab illa; ex. gr. si postulavit, vt celebraret pro defunctis, & illo die incidat festum alicuius Sancti duplex, vel semiduplex, aut etiam simplex, poterit Sacerdos Missam illius festi celebrare: quamvis enim Missa propria defunctorum aliqua ratione ipsis defunctis magis prosit propter orationes, & preces ad hunc finem ab Ecclesia institutas: si tamen consideretur vt sacrificium, æqualiter prodest; imò illarum orationum defectus satis suppleri censetur deuotione celebrantis, & intercessione illius Sancti cuius Missa celebratur. Ita Nauar. Suar. Tolet. & plures alij, quos citat & sequitur Bonac. disp. 4. quaest. vlt. de sacrific. Missæ punct. 7. Parag. 3.

Quod verò ad locum spectat, debet Sacerdos in eo celebrare, quem designauit is, qui stipendium dedit, nisi necessitas aliqua, aut rationabilis causa excuset: & similiter quoad tempus, debet quam primum potest obligationi suæ satisfacere. Vnde Bonac supra Parag. 5. dicit peccare Sacerdotes, qui sunt notabiliter in mora celebrandi; præsertim, quando ex mora illa sequitur alteri præiudicium, vt si Missa, quæ pro infirmo dicenda erat, ob nimiam dilationem non nisi defuncto illo celebratur: quare cauere debent Sacerdotes, ne stipendia Missarum dicendarum nimis cupidè congerant, ex quarum dilacione conscientia ipsorum oneretur. In ijs tamen locis, in quibus sit populi concursus ob festum alicuius Sancti vel aliquam deuotionem, censentur illi, qui postulant Missas, & stipendia offerunt, tacite consentire in dilacionem

nem illam, quæ ut plurimum necessaria est, ut illorum aliorum intentioni satisfiat: in quo tamen, qui eorum stipendia recipiunt, curare debent, ut nihil ab ipsis quod iustitiæ vel charitati repugnet.

PARAGRAPHUS VII:

Applicationis à Sacerdote celebrante faciendæ præcipuis; & optima praxis proponitur.

QVONIAM non raro contigit Sacerdotes quosdam ex inconsideratione, aut alia de causa minus convenienter hujus Divini sacrificii vim & efficaciam applicare; ex qua tamen applicatione (ut ex ante dictis constat) tanquam ex conditione necessaria uberrimorum fructuum illius participatio maxime pendet; idcirco illis in inutile, nec ingratum fore existimavimus, si ex iis quæ superioribus Paragraphis dicta sunt, brevem aliquam facilem hujus applicationis faciendæ methodum seu praxim colligamus.

Cum igitur Divinum hoc sacrificium omnes quotiescunq; sacrificiorum proprietates modo quodam excellentissimo in se complectatur, sitque Latænticum, Eucharisticum, propitiatorium & impetratorium (ut supra explicavimus) Sacerdos celebrans, illud secundum has omnes ejus proprietates applicare poterit, & ad hoc attentionem & intentionem suam dirigere.

Atque in primis illud offerre intendet ad supremum cultum & honorem condignum divinæ majestati deferendum, offerendo ipsiusmet Christi veri & naturalis filii Dei demissionem, humilitatem, devotionem, adorationem & alia similia religionis officia, quæ in hoc victimæ statu modo quodam inexplicabili summæ Trinitatis exhibet.

Secundo

Secundò illud offeret ad gratias Divinæ majestati exhibendas, pro tot & tantis beneficiis, sive in natura, sive in gratia, ingratias licet, & immerentibus tempore præterito collatis, & in futurum præparatis, & promissis, ac præcipuè pro inestimabili Redemptionis humanæ per divini verbi Incarnationem, & ejus in carne assumpta Passionem, & mortem, beneficio, cujus memoriam præsertim in hoc sacrificio recolli voluit ipse Christus Dominus, & expressis verbis in ejus institutione præcepit

Tertio ad placandum divinum numen, tot & tantis sceleribus, & peccatis quotidie, & ubique offensum, ab eoque misericordiam, ac poenitentiam gratiam pro eluendis ipsorum peccatorum maculis exorandam, nec non ad satisfactionem condignam pro iisdem peccatis ejus justitiæ exhibendam.

Quartò denique postulanda quæcunque beneficia tum spiritualia, tum etiam temporalia, quatenus ad ejus gloriam, & salutem nostram conducere possunt: & ad deprecanda quæcunque mala, sive præsentis tempore vexantia, sive in futurum impendentia.

Hæc autem præstabit Sacerdos primùm nomine ipsius summi Sacerdotis Christi Domini, intentionem suam illius intentioni perfecte conformando, & submittendo: deinde totius Ecclesiæ nomine, omnimodam vim, & efficaciam hujus divini sacrificii universis illius membris applicando, tum sanctis & beatis in cælo ad gratias de illorum Victoriis & præmiis Deo exhibendas, præsertim quando in illorum honorem Missa celebratur; tum animabus in Purgatorio ad poenas earum per satisfactoriam hujus sacrificii vim sublevandas; tum cunctis fidelibus viatoribus in terra, præsertimque illis quorum memoriam in Canone nominatim fieri præcipit, ut summo Pontifici, Episcopo (Regi) adstantibus, &c. ad fructum hujus sacrificii participationem illis communicandam, Deum, ut ipsius Christi & Ecclesiæ minister, cui notabilis fructuum illorum pars pro arbitrio dispensanda relicta est, applicabit eos in particulari, tum sibi, tum personis
allis

alijs siue viuis, siue defunctis, quibus ex obligatione tenetur, vel ex charitate & deuotione hoc pietatis officium impendere cupit; idque vt suo ac illorum nomine supremum patriæ ac religionis cultum Deo per Christum deoratur, gratias pro omnibus beneficiis ac nominatim pro his vel illis exhibeat, veniam & gratiam pro omnibus peccatis ac peculiariter pro his aut illis exoret, ac denique, vt bona quæcunque sibi necessaria, aut vtilia impetret, præfertimque hæc vel illa, quatenus ad diuinam gloriam conducere possunt.

Ad euitandos autem scrupulos, qui circa huius particularis applicationis obligationem vel modum suboriri possent, optimum aliquibus visum est, si post debitam applicationem ijs factam, erga quos aliqua incumbit obligatio, Sacerdos illius sacrificij fructus alijs personis sibi charitate aut alia ratione peculiariter coniunctis, aut commendatis communicare cupiens, intentioni suæ conditionem eiusmodi apponat, vt scilicet hanc communicationem velit, & à Deo postulet, in quantum licite & secundum iustitiæ ac charitatis leges velle, & postulare potest; sic enim tuta conscientia, & sine cuiquam præiudicio poterit ex infinito illo, & nunquam exhaustiundo meritorum ac satisfactionum Christi Domini thesauro, cuius dispensator constitutus est, in aliam personam partem aliquam deriuare, quæ ex summa & ineffabili Dei charitate ac misericordiâ, non-nisi maxima & vberima sperari potest.

PARAGRAPHUS VIII.

*Explicantur reliqua quæ ad debitam huius
sacrificij celebrationem requi-
runtur.*

NON repetemus ea quæ varijs sectionibus huius ca-
pituli dicta sunt de materia, forma, intentione, aliis-
que ad validam, & licitam Eucharistiæ confectionem re-
quisitis, nec non de dispositionibus ad ipsius dignam re-
ceptionem necessarijs, quæque quidem maxime à Sacer-
dotibus exiguntur, ut diuinum hoc sacrificium debitè of-
ferant: sed illis suppositis, subjungemus tantùm ea, quæ
ex ipsius Ecclesiæ instituto ad conuenientem Missæ cele-
brationem requiruntur.

Dicendum igitur 1. ad debitam huius sacrificij celebra-
tionem requiri tempus aptum, totum illud scilicet, quod
à primo auroræ crepusculo vsque ad meridiem excurrit,
ut habetur capite *Noctæ*, & capite, *Et hoc de consecrat.*
dist. 1. quare excepta festiuitate Natalis Domini (in cu-
ius nocte sacrificatur) illicitum est alijs temporibus an-
te auroræ initium Missam celebrare, ut docet S. Thon.
q. 83. a. 2. & cum illo communiter omnes: quod tamen
Suar. disp. 80. sect. 4. & quidam alij Doctores, quos ci-
tat & sequitur Laym. tract. 7. de sacrif. Missæ cap. 4. ita
explicant, ut ad euitandam culpam satis fore existiment,
si Missa priuata ad initium auroræ finiatur.

Potest autem Episcopus in causa particulari dispen-
sare, ut ante auroram celebrare liceat; multoque magis
ipsemet tali facultate uti, sicut ex communi Theologo-
rum consensu docet Coninck. quaest. 83. art. 2. dub. 4. vbi
addit consuetudinem, quæ in quibusdam Gallia, Belgij,
ac Germaniæ locis viget, ut hiemis tempore aliquot ho-
ris

ris

ris ante solis ortum Missa inchoetur in gratiam operatio-
rum & famulorum, reprehendi non debere, quando non
contradicit Episcopus: quod etiam docet Nau. cap. 24.
num. 85.

Simili ratione illicitum est Missam celebrare post me-
ridiem: quæ est doctrina communis fundata in praxi &
consuetudine ipsius Ecclesiæ, & roborata speciali consti-
tutione Pij V. quæ incipit, *Santissimus*: Suarez tamen, &
alii, quos citat & sequitur idem Laym. supra existimant,
ad culpam euitandam satis esse, si Missa inchoetur ante
meridiem, vel saltem in iplo meridie.

Potest vero Episcopus ob iustam aliquam causam dis-
pensare, ut post meridiem celebretur, ut supra de antici-
patione dictum est: imo in casu necessitatis etiam non
petita Episcopi licentia (si ad illum facilis non detur re-
cursus) celebrari poterit post meridiem: v. g. si infirmus
viatico indigeat: si festo die publica Concio vsque ad me-
ridiem & ultra producta sit, licebit postea Missam prius
tam inchoare, præsertim quando aliqui ex populo Missam
non audierunt: item, si Sacerdos festo die ratione itineris
impeditus fuerit, ne ante meridiem celebraret, poterit
post meridiem celebrare, ut docent Henric. Miranda,
Suar. & alij apud eundem Laym. supra.

Dicendum 2. requiri locum idoneum, id est ab Episcopo
consecratum seu dedicatum, vel ab eodem, aut alio eius
eius licentia & facultate benedictum. Ita S. Thom. art. 2.
q. 83. & habetur cap. *sicut* & cap. *nullus*, de consecr. dist. 2.
vbi tamen excipitur casus necessitatis, v. g. in bello, quan-
do Missa in castris pro exercitu dicenda est: in longa pe-
regrinatione per loca infidelium: in maximo aliquo po-
puli concursu, quem Ecclesia capere non potest; & simi-
libus casibus, in quibus tamen semper Episcopi licentia
obtinenda est, si commodè ad illum recurri possit.

Ipsis autem Episcopis speciali Priuilegio indultum est,
ut super altari portatili vbiuis sacrificare, vel sacrifican-
ti adistere possint, non solum in casu necessitatis, sed &
ob solam deuotionem: quod etiam docet Suar. disp. 81.
sect. 2.

sect. 3. ex eorum tamen prudentia pendet prospicere, ut talia loca ad id eligant, in quibus nihil, quod tanti mysterij sanctitati, ac reuerentiæ minus conueniens, factum sit, aut faciendum videatur.

Monentur tamen ijdem Episcopi in Concilio Trid. sess. 22. Decret. de obseruandis in celebr. Missæ: *Ne patiantur priuatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & oratoria ad diuinum tantum cultum dicata, ab iisdem Ordinarijs designanda, & visitanda; sanctum hoc sacrificium à secularibus, aut regularibus quibuscunque peragi.*

Porro neque etiam in Ecclesia consecrata celebrare licet, si violata, aut polluta fuerit, nisi prius reconcilietur, ut ex communi Ecclesiæ praxi constat, Tribus verò modis censetur Ecclesia pollui. Primò, per homicidium, aut violentam aliquam sanguinis humani effusionem, ex graui & notoria percussione facta in Ecclesia, ut habetur c. *Proposuisse* & cap. vlt. de consecr. Ecclesiæ, Secundò, per illicitam & notoriam seminis humani intra Ecclesiam effusionem, ut habetur eodem cap. vlt. & cap. *Ecclesijs* de consecr. dist. 1. Tertiò, per sepulturam hominis nominatim excommunicati, aut notorij Clericorum percussoris; item infidelis, aut alicuius hominis non baptizati, etiamsi solummodo infans sit, ut habetur citato cap. *Proposuisse*, & cap. *Sacris* de sepulturis & cap. *Ecclesiam* de consecratione.

Est autem obseruandum discrimen in Ecclesiam ab Episcopo consecratam, & illam quæ Episcopali autoritate tantum benedicta est: illam enim solus Episcopus, hanc verò quilibet Sacerdos ex Episcopi commissione reconciliare potest, ut habetur cap. *Aquam* & cap. vlt. de consecr. Ecclesiæ.

Si autem Ecclesia secundum maiorem sui partem destruat, quod Episcopus diiudicare debet; ex. gr. si eius parietes ex maiori parte corruerint, non amplius in ea celebrare licet; eaque reedificatâ non simplici reconciliatione, sed iterata consecratione, seu dedicatione, aut saltem benedictione opus est, ut habetur c. *Ecclesijs* de consecr. dist.

dist. 1. & cap. *Ligneis* de consec. Eccles. vbi tamen delectatur, consecrationem non amitti, si tecta solummodo aliaque opera lignea combusta sint, illæsis parietibus; quod consecratio in ipsis præsertim parietibus fiat; quantum in eiusmodi Ecclesia, quæ omni profus tecto carere Missam celebrari non conueniat ob varios casus, qui aëris iniuria & ventorum agitatione accidere possent: tunc tamen illius instaurato nulla neque consecratio neque reconciliatione opus erit.

Dicendum 3. requiri altare, quod lapideum esse debet & ab Episcopo consecratum, vt habetur cap. *Altaria* de consec. dist. 1. Est autem duplex altare; vnu n portatile alterum fixum & stabile; inter quæ hoc discrimen intercedit, quod illud per se consecratur, hoc verò non nisi quatenus basi affixum est. Vnde sequitur, quod altare portatile quocunque deferatur, non amittat consecrationem; fixum verò amittat, si ab interiori structura & basi amoueat, vt habetur cap. *Si motum* de consec. dist. 1. cap. *Ligneis* de consec. Eccles. Illud verò vtrique altari commune est, quod notabili fractione consecrationem amittat; quando scilicet talis est vt in illo calix cum pane amplius consistere non possit: item violatione sigilli seu loculi in quo reliquiæ sanctorum conditæ sunt; quamuis aliqui Theologi negent, asserantque reliquiæ illas ad consecrationem altaris non esse absolute necessarias; spectata tamen consuetudine ipsius Eccles. quæ in Rituali Missæ hanc orationem à Sacerdote ad altare ascendente illudque osculante recitari voluit: *Oramus te Domine, pro meritis Sanctorum tuorum, quorum reliquiæ hic sunt, &c.* probabilius est, & in praxi tenendum, eiusmodi sigilli violatione consecrationem altaris amitti; proindeque iterum esse consecrandum: quod aperte colligitur ex cap. 1. de consec. Eccl. vbi dicitur quod, *Si lapis ille, qui sigillum continet, confractus fuerit, aut etiam diminutus, debet altare denuo consecrari:* & ita etiam docet Durandus in Rationali lib. 1. cap. 6. Angel. verbo, *Altare* §. 2. & alij communiter.

Dicen

Dicendum 4. in altari dum Missa peragitur, necessaria esse quædam ornamenta, quæ in rubricis Missalis enumerantur: ac in primis tres, aut saltem duas mappas, aut ad minus vnam duplicatam, vt tradit Suar, disp. 81. sect. 6. & Toler. lib. 2. cap. 2.

Secundò, Corporale, quod equidem non sericum, aut auro aliâue materia intertextum, sed purè lineum ac simplex esse debet. Similiter & palla, quæ calici superponitur, & pars quædam corporalis esse censetur, sicuti colligitur ex antiqua consuetudine, secundum quam corporale etiam calicem cõoperiebat, vt obseruat Scortia lib. 3. de sacrificio cap. 5. quæ palla etiam lineæ, & simplex esse debet, saltem ex ea parte, quæ calicem contingit: & vtrumque ab Episcopo, aut alio facultatem habente benedictum esse oportet. Ita docet S. Thom. q. 83. a. 3. ad 7. & 8. & habetur cap. *Consulto de consecr. dist. 1. Quamuis* autem de mapparum benedictione nihil in iure decretum reperiatur, Ecclesiæ tamen consuetudo id etiam exigat, vt docet Azor. Lib. 10. cap. 28. quæst. 8.

Tertiò Calicem, & patenam ex materia aurea, vel argentea, aut saltem stannea; non verò lignea, lapidea, ferrea, ærea, aut vitrea, vt docet S. Thom. q. 83. a. 3. ad 6. & habetur cap. *vasa* & cap. *vt calix* de consecr. dist. 1. Debent autem calix & patena esse ab Episcopo consecrata, vt habetur cap. *vnico de sacra vnctione*; & constat ex vsu & consuetudine ipsius *Ecclesiæ*. Adjungitur purificatorium lineum, & mundum ad ipsum calicem abstergendum; velum item sericum, quo calix & pars anterior corporalis tegi solet.

Quartò, Missale approbatum, secundum vsum, quem in celebrando quisque sequi tenetur: communis enim Doctorum sententia est, ac præsertim Nau. cap. 25. num. 84. Syl. verb. *Missæ* Azor. cap. 29. quæst. 4. Tol. lib. 2. cap. 2. Sacerdotem illum peccaturum mortaliter, qui celebraret absque libro, in quo saltem canon Missæ contineretur, quamuis, quæ dicenda essent, memoriter teneret.

Quintò

Quintò lumen, vt constat ex cap. ultimo de celebrat. Missarum: dicit autem Tolet. loc. cit. duas candelas censas, aut saltem vnã requiri; ita vt sine lumine celebrare existimet, esse peccatum mortale: quamuis etiam absolute loquendo necessarium non sit ex præcepto vt candelæ illæ sint cereæ, possitque lumen ex oleo, postulante necessitate, adhiberi, vt docet Suar. disp. sect. 6. standum est tamen communi Ecclesiæ consuetudini, nec nisi candelis ex cera communiter vtendum est.

Sextò imaginem Crucifixi, quæ secundum regulam Missalis altari superponi debet, ad cuius pedes reponitur tabella secretorum, quæ vulgò canonem vocantur.

Dicendum 5. requiri præterea vestes sacras, quibus sacerdos celebrans indutus esse debet: sunt autem sex, scilicet, alba, cingulum, manipulus, stola, & chasula: quas quidam vestes mundas, & integras, atque Episcopo, aut alio facultatem habente benedictas esse oportet; ita vt Tolet. loc. cit. & plures alij existiment, peccatum mortale cum vestibus minimè benedictis, notabiliter immundis, vel laceris celebrare: quod & similiter de corporalibus intelligendum est.

Quæres 1. quamdiu vasa, & lintheamina sacra consecratione vel benedictionem retineant. Resp. de vasis, tunc consecrationem retinere, quamdiu integra perseuerent, amittere verò, si notabiliter frangantur aut diuidantur, vt formam & quantitatem, quæ ad conuenientem & proportionatum eorum vsum necessaria est amplius non teneant, ita Ledesma tract. de Sacram. Euch. cap. 21. addit calicem, & patenam, quamuis pristinam formam retineant, amittere tamen consecrationem, si de nouo deurentur ex ea parte, qua corpus & sanguinem Christi contingunt, proindeque denuo consecrari debere. Vestimentis autem aut lintheaminibus sacris docet Anselm. lib. 10. cap. 28. quæst. 9. illa tunc amittere benedictionem, quando ita franguntur aut dissuuntur, vt ad id amplius apta non sint, ad quod Ecclesiæ benedictione designata fuerant.

Quæres 2. an liceat omnibus sacra vasa & vestes contingere. Resp. 1. vasa & lintheamina sacra, calicem scilicet, patenam, corporale, & ciborium, dum in illis continetur corpus & sanguis Christi, à nemine præterquam à Sacerdote vel Diacono sine gravi culpa tangi non posse. Ita Suar. Palud. & alii apud Laym. tra&. 5. de Sacrif. Mis. c. 6. & habetur ex cap. *Non oportet* dist. 23.

Resp. 2. eadem lintheamina & vasa sacra, etsi vacua sint, contrectari aut tangi non debere ab iis, qui sacris ordinibus non sunt initiati, ut habetur cap. *In sancta*, de consecr. dist. 2. Hujus tamen præcepti Ecclesiastici transgressionem, (si contemptus absit) culpam venialem non excedere docet Suar. Azor. Sot. & alii apud Laym. supra; imò si rationalis causa suadeat, nulla erit culpa, ut ibidem docet.

Vbi autem consuetudo viget, ut corporalia, & pallæ, ac purificatoria, à personis laicis præsertimque fœminis Deo sacris mudentur, prius à sacerdote vel Diacono in pelvi lavari debent, & aqua lotionis in piscinam effundi vel in ignem projici.

Porro alias vestes benedictas, & reliqua altaris ornamenta, quæ neque Chrismate uncta sunt, neque corpus Domini, aut sanguinem immediatè attingunt, cum reverentia tangere omnibus etiam laicis concessum est. Verùm ad profanos usus adhibenda non sunt, quamvis vetustate consumpta sint; sed potiùs igni absumenda, ut dicitur c. *Ligna*, &c. *Altaris*. de consecr. dist. 1.

Dicendum 6. requiri ministrum, qui sacerdoti celebranti inserviat, ut habetur cap. *Hec autem*, de consecr. dist. 1. & cap. *Proposuit*, de filiis Presbyt. Hic autem minister debet esse vir, non fœmina, ut habetur cap. 1. de cohabit. Clericorum & mulierum. Imò Suar. disp. 87. sect. 1. & Sotus disp. 13. quæst. 2. art. 5. arg. 12. fatius esse arbitrantur, si urgeat necessitas, Missam absque ministro celebrare, quàm fœminam ad Altare respondentem, aut utreolos porrigentem adhiberi: nihil tamen obstare videtur, quo minus fœminæ præsertim Sanctimoniales, ex loco remo-

G

to sãg

to sacrificanti respondeant, ut ibidem dicit Suar, & ubi
Ecclesie in Monasteriis declarat.

Est autem observandum, Sacerdotis celebrantis pedes
calveatos esse debere; ob majorem honestatem, & decen-
tiam, ut docent Syl. Rich. & alij apud Perrum Ledesmi
tract. de Euch. cap. 20. Caput verò apertum & nudum,
habetur cap. Nullus, de consecr. dist. 1. Azor. tamen, Suar,
alii, quos citat Laym. cap. 5. de Sacrif. Miss. cap. 6. excu-
sant, Episcopum posse ob caulam aliquam rationabilem,
v.g. infirmitatis, dare licentiam sacrificandi capite opo-
to amictu, vel pileolo; præsertim usque ad Canonem. In-
si causa ita celebrandi manifesta sit, tali dispensatione
non esse opus docent Nav. Syl. & Henriq. apud eundem
Laym. dummodo nullum inde scandalum oriatur, & ne-
cessitas celebrantis, v.g. ob infirmitatem, senectutem, loci
frigus &c. ab unoquoque; adstantium facile dignosci possit.

Superest una difficultas hic solvenda, nimirum quoties
Sacerdos Missam celebrare teneatur. Resp. cum distinctio-
ne: si enim de Patocho, aut alio beneficiato sermo fit, opor-
tet celebrare teneri, vel per se, vel saltem per alium,
quoties requiritur ut officio suo, vel obligationi satisfaciat.
Si vero de Sacerdote generatim hoc quaratur, ab-
strahendo ab aliis obligationibus specialibus, nihil aptius
responderi potest quàm id, quod habetur in Concil. Trid.
sess. 23. c. 14. ubi dicitur Episcopum curare debere, ut Sacer-
dotes saltem (quod verbum notandum est) diebus Dominicis
& festis solemnibus; si autem curam animarum habuerint,
frequenter, ut suo muneri satisfaciât, Missas celebrent. Ex quo
bus Conc. verbis meritò infertur maximè congruè esse,
decens, ut Sacerdos quantum fieri potest, quotidie sanctis-
simum illud Sacrificium offerat; quam quidem praxim
piam & religiosam, laudât SS. Patres ac præsertim S. Cyr.
lib. 1. Ep. 2. S. Ambr. orat. in funere fratris, S. Hieron. lib.
adversus Iovin. S. Syric. Papa in Epist. ad Hymerium c. 1.
Innoc. I. in Epist. ad Exuperium, S. Chryf. Hom. 17. in Epist.
ad Hebræos: quibus addere possumus Ioan. Gersoni
part. 2. operum tract. de præparatione ad Missam.

Monet tamen idem Concilium sess. 22. in decret. de observandis ac evitandis in observatione Missæ, *Omnem operam & diligentiam in eo ponendam esse, ut quantâ maximâ fieri potest, interiori cordis munditiâ, & puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis specie, hoc divinum, atque tremendum mysterium peragatur. Ideoque decernit, ut Episcopi ea omnia prohibere, atque è medio tollere sedulo curent, ac teneantur; quæ vel avaritia, idolorum servitus, vel irreverentia, quæ ab impietate vix sejuncta esse potest, vel superstitio, veræ pietatis falsa imitatrix, induxit.*

Atque ut multa paucis comprehendantur, in primis, quod ad avaritiam pertinet, cujusvis generis mercedum conditiones, pæctæ, & quicquid pro Missæ novis celebrantibus datur; nec non importunas, atque illiberales elemosynarum exactiones, potius quam postulationes, aliæque huiusmodi; quæ à simoniaca labe vel certè à turpi quæstu non longè absunt, omninò prohibeant.

Deinde, ut irreverentia vitetur, singuli in suis Diocæsi-bus interdiciant, ne cui vago, & ignoto Sacerdoti Missæ celebrare liceat. Neminem præterea, qui publicè, & notoriè criminosis sit, aut sancto Altari ministrare, aut sacris interesse permittant; nève patiantur privatim in domibus, atque omninò extra Ecclesiâ, & Oratoria ad divinum tantùm cultum dedicata, ab eisdem Ordinariis designanda, & visitanda. Sanctum hoc Sacrificium à secularibus, aut regularibus quibuscumque peragi; ac nisi prius qui interfint, decenter composito corporis habitu, declaraverint se mente etiam ac devoto cordis affectu, non solum corpore, adesse. Ab Ecclesiis verò musicas eas, ubi si ve organo, si ve cantu lascivum, aut impurum aliquid miscetur, item saculares omnes actiones, stana, atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant; ut domus Dei verè domus orationis esse videatur, ac dici possit.

Postremò, ne superstitioni locus aliquis detur, edicto, & penis propositis caveant, ne Sacerdotes aliis, quam debitum horis celebrent; nève ritus alios, aut alias ceremonias, & preces in Missarum celebratione adhibeant, præter eas, quæ ab Ecclesia probata, ac frequenti, & laudabili usu receptæ fuerint. Quorundam verò

Missarum, & candelarum, certum numerum, qui magis à superstitione cultu, quàm à vera religione, inventus est, omnino à Ecclesia removeant; doceantq; populum, quis sit, & à quo potissimum proveniat sanctissimi huius sacrificii tam pretiosus ac celestis fructus. Moneant etiam eundem populum, ut frequenter ad sua Parochias, saltem diebus Dominicis, & maioribus Festis, cadant.

CAPUT QUINTVM

De Sacramento Pœnitentiæ.

SECTIO I.

Quid nomine Pœnitentiæ intelligatur.

PŒNITENTIÆ nomen in duplici sensu à Theologis sumi solet: primò, pro virtute morali infusa, cuius proprius actus est detestari peccatum, ac de illo commisso dolere, non modò, quatenus rectæ rationi advertitur, sed præsertim quatenus est offensa quædam, & iniuria Deo illata, cum proposito emendandi ac reparandi offensam illam & injuriam, ipsique Deo satisfaciendi. Ita Doctor. 3. p. q. 85. a. 1. 2. & 3. & de hac pœnitentiæ virtute frequens mentio reperitur in scripturis. fuitq; (ut loquitur Concil. Trid. sess. 14. cap. 1.) *universis hominibus, qui se mortaliter aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam, & iustitiam assequendam necessaria.*

Secundò nomen Pœnitentiæ sumitur pro uno ex Sacramentis novæ legis; id, est pro, ritu aliquo externo & sensibili divinitus instituto, quosdam hominis pœnitentiæ, & ministri absolventis actus complectente, quo ab illo Deo reconciliatur, & à peccatis post Baptismum commissis absolvitur.

Primus, qui hujus Sacramenti veritatem impugnavit, fuit Novatus Episcopus Africanus, qui exinde Romanam

veniens